

कल्याणशर्मा कृता— 4।

कल्याणवृत्तिः (श्रीपतिपद्धतेः)

4I.

Jyotisha Shastra, by Kalyana Sharma,
Dated 1879 Vikrama. pp. 106.

52409

केसवकवः वि० सं १६४३ १६०६

॥ ॥ अथ नवतमः ॥ ॥

	व	म	उ	द	शु	श
	००	००	००	००	००	००
१८	३८	३४	४२	१४	०८	४७
०९	५४	२६	५८	२९	०८	४२

दिनानां नो रयन जवलं पदवीर्यं तथेदिर्नुदेव चोर्विवरविदूतं रं
वीर्यं तं रं हि ॥ याम्ये र्वकस्थद्विवरबलयोद्धानि वद्वी विषये वीर्यं

५२५०९

त्वे सट्टशकलयो खटयोः प्राग्विषयाय ॥ ज्ञानोः सूर्यस्यायन जवलं मयनं वीर्यं पदवीर्यं पदवीर्यं पदवीर्यं
इत्यदि द्विदि ०२ गुणितं मेदियावत ॥ ज्ञानोः सूर्यस्यायन जवलं मयनं वीर्यं पदवीर्यं पदवीर्यं पदवीर्यं
द्विवलं तं रं वनीयम् ॥ युद्धे सति खटयोः युद्धे सति खटयोः शरयोर्विवरविदूतं मंतरदूतं खटवीर्यं
द्वयोः सट्टलेकयोः तं रं ॥ दक्षिणे तं रं सति तथ्या ह्यद्विलेकयोर्विषये दानि वद्वी विषये वीर्यं

न्यावीर्यकलेवलैकेसदृशकलघोःखेटयोरग्रहयोःप्राक्पूर्वविधायकत्वा॥युद्धवेद्योर्विवरार्कद्वय
 मित्युदाहरणार्थमत्रमुद्रंनसंज्ञवति॥अतस्तत्तदाहरणार्थंशनिशुक्रौशके१५१५अश्विनवादि३
 सोमैवदो२४समलिसिको३शुक्रः३१७१५६सुति५२१४०शनिः३१७१२७१५६सुति५१३४यथे
 कारणेनसाधितःशुक्रशनिःसोम्यःकलादिः७८११६शनिशरोर्यम्कलादिः१८काल्यतेशुक्रः५५
 लैक्यं०१८१००शनिषडुलैक्यमंशादि॥६१०१०शनिशुक्रयोःषडुलैक्यांतरम्॥२१०१०शनांतरेण
 नाने०८१८सक्तंलव्यमिदं॥८११३१मघास्पष्टद्युचरविवरार्द्धिनयुक्ताच्चलोच्चान्मघोसृष्टादधिक
 वपुषिन्युतकेवर्जिताच्च॥जह्यात्स्पष्टग्नमितिज्ञेयंवेत्तच्चवेष्टारख्यंकेदंषड्जशित्योधिकमपनये
 डलाइ॥६०षकस्यावतलिताःशतंहतेगजाशातिराप्तंफलंयच्चेशावीर्यंतदिहगादितंहोरिके

धनार्थं तदंगं तत्तनोन्नतसाधनामादा ॥ ॥ मघाङ्गं शुभमर्थाय एव विवरे कालः सद्यः को नतः ॥
 रविनिशामघांतरे वोन्नतः ॥ मघाङ्गात्पतिते तु वासरगते स्यात्प्रकीर्णालेन तं याते द्विद्युदले
 कपाले सवेर ॥ ३ ॥ मघान्द्रां शुभमर्थाय विवरे यः कालः स न त उक्तः ॥ मघाङ्गं शुभं शुभं मघाङ्गां शुभं
 मघान्द्रां शब्देन दिग्दलं ॥ अं शुभमनुमेय इष्ट कालः ॥ तयोर्विवरमंतरालं न त कालः ॥ अग्निश्च यः
 तं जगति ३० परिच्युतस्त्रिंशद्द्वारविनिशामघांतरे उन्नतो भवति ॥ रविशब्देन सर्व एव कालः ॥ नि
 शामघां रात्रिदलं तयोरंतरं ५ तराले ॥ न तं तु द्विविधं ॥ प्रागापरकपालीने रवे देन तद्वावस्थामाह ॥ न शा
 त्यतित ॥ मघान्द्रादिनदलात्पतिते वासरगते शुभे वासरगते इष्ट काले प्राक्पाले पश्चिमकपाले
 यः ॥ इदं तु द्वेष्ट कालविषयं ॥ न त्रैविशेषः ॥ रात्रेः शेषे गते वासवतिदि स मये तन्मवेतद्दृष्टिः संयुक्तः

सरोर्द्धखलुनतघटीकाः प्राक्प्रतीच्योर्त्तवेयुः॥ संस्थाप्येते त्वनष्टे सुष्टसवितुरतः स्वादेयेरिष्टकालात्पु
 याल्लग्नं सखंडं तदपि सुगणैकेरस्त लग्नं निरुक्तं॥ रात्रेशेषे अर्द्धरात्रमारत्नाय वागते अर्द्धरात्रं यव
 त॥ समये काले जन्मयेत यदि तद्वटीतिः संयुक्ते वा सरोर्द्धखलु निश्चयेन नतघटीका प्रवर्त्तनीये।
 पूर्वपश्चिमयोः सुः॥ एतेन तो न्नेते अनेष्टे एकांते संस्थाप्य॥ अतः प्रागुक्तादि कालात् लग्नं कुर्यात् ततश्च सु
 टसवितुः सुष्ट **हं गदित्यर्थः॥** स्वादेयेः स्वदेशीयो द्ववर्त्ति लग्नप्रमाणेः॥ तदपि लग्नं सखंडा शिषुतं सप्रथ
 मत्वावसंज्ञं निरुक्तं कथितं॥ **॥** सुटाः सूर्योदयो वृहस्पति इतसमे वृहस्पति तुल्यकरणे साधिता स्तेषां ग
 णितक्रमेण यथा॥ अथ स्वस्ति संवत् **११६००** शक **१४६५** अश्विन शुदि **११** सोम **१३** ताम्रविक्रम
 तसाघनक्रमः॥ तत्र श्रीवृहस्पति तुल्यकरणे द्वो **३६०** अधिमासा **१३४** चांद्रमासाः **४४५०** वादतिथयः

२१	०३	०२	०१	०२
५५	१६	१२	१२	१७
२४	३१	५७	७७	१२

तौमादीनां शीघ्रकर्णाः शरसाद्यनोपयोगिने
हिरव्यते॥ ॥ संस्कारोपयोगिनो नैदिमंगका
हिरव्यके॥ ॥ कु॥ ॥ ॥ कु॥ ॥ कु॥

राव्यादीनां क्रान्तयः ॥

मंश्र	उश्र	वश्र	शुश्र	शीश्र	चंद्रादीनांश
१७६	१६३	१४२	१२०	१३१	राः क्रं चंद्रादी
३७	४०	२१	१३	५७	नांस्थष्टपाताः॥

२ क्रो	३ क्रो	४ क्रो	५ क्रो	६ क्रो	७ क्रो	८ क्रो	९ क्रो	१० क्रो	११ क्रो	१२ क्रो	१३ क्रो	१४ क्रो	१५ क्रो	१६ क्रो	१७ क्रो	१८ क्रो	१९ क्रो	२० क्रो
५४	६२०	१८४	७२८	८६४	१२८५	१०५१	११२	६८	१०	५४	१०१	११०	०२	१०	११	०८	१०	०८
३७	०२	०३	३४	०१	४४	५६	३७	४८	५४	४२	५३	५५	०८	१६	०५	१०	०१	१८
या	या	यो	या	या	या	या	सो	सो	सो	सो	या	सो	०८	०४	४	४२	४३	४१

तत्र रसातलाख्ये ॥ लंकाया उदयालंकोदयालं कालग्न सा नानीत्यर्थः ॥ तेषु पूर्व न तात्प्रा कृपा लनिते
 एण रव्य मृणा तिथिं । प्रत्यङ् तात्प्रा कृपा लनता वल्लः नैव नारव्यं जवेत् ॥ तव वलु निश्चय नमः ॥
 नैदेशामलग्नं । बुधा ऊचुः कथयन्ति स्मा च पुनस्तन्मया तग्नं यद्वाधिकं षड्वा सिंयुतं सतरस्य तनारव्यं च
 तुर्यसावो जवेत् ॥ अत्र परकपालननत्वा दृष्टा रव्यस्या संज्ञवः ॥ तस्मादुदाहरणार्थं कल्पितं प्राद्वपालनन
 तं १४१९० अत्र दृशं शमसावार्थं न तमेवेष्ट कालः ॥ लंकोदये रेव कर्तव्यं । तत्र लंकोदयानि ॥ लंकोदयाना
 गतुरंगदस्त्रा ३७८ गौकाशिवनो २८८ रामरदाविनजः ३२३ क्रमोत्क्रमस्या इति ॥ मे रूप व २८८
 मि ३२३ सिं २८८ कं ३७८ अथ स्युटः सूर्यः ६१६१५१५२ सायनः ६१२३१५३१३२ तुलचुत्तसागैर
 म घ वं ८ तु

तिः २३। ५२। ३२ स्वोदया ३२८ ततः ६६६७। २४। १६ त्रिशङ्कतः २२२। १४। ४८ इमं रविसुक्तकालं मिष्टद्वयी
 पलेत्य ८५८ अशुद्धद्वैतत्राशुद्धः कर्कराशिस्तस्य पले ३३३ तज्जितं ५। ३८। ३४ इदं मंशादिफलम
 उद्देश्यतादिवतुष्टयेषु शोधिते जातं सायनदशमलग्नं। ३। २४। २१। २६ ज्ञात्वा रव्यकर्तव्येति॥
 हनं॥ ॥ तत्र पश्चान्नतं वधः १४ पलानि १८ अस्माद् न लग्नं साध्यते॥ तद्यथा स्यष्टः सूर्यः सायनः
 २४। २१। १० अस्य ज्योतिषां शाः ५। ३८। ५० एतिर्यथोक्तकरणे तं कोदयोपरि जाते ज्योतिषकालः॥ ५२। १८ इमानि
 नतघटीपले ज्योतिषां यथोक्तकरणे जावं लग्नं॥ ८। ०। ४४। अथ दशमोत्तरावः। अयं सधनुः ८। ०। १०
 जातश्चतुर्थीत्तरावः॥ अन्येषां रावानां सायनमाह॥ लग्नचतुर्थीद्विबुके कलत्राद्या मित्रसंमध्य नि लग्न
 तस्य॥ स्वतंत्रं विलग्नान्न विशेषां शेषं तत्र शोभे के दिगु॥ निदध्यात् लग्नं प्रथमं जावं चतुर्थीत्तराव॥

कलत्रात्सप्तमं सप्तवात् ॥ मियमित्रसं सप्तमसावं मध्यविलग्नतः दशमसावात् ॥ स्वसंदशमसावं विलग्न
 प्रथमसावादिशो घाशो घयित्वा यद्येवं यदवशिष्टे तत्त्र्यंशं तत्तत्तीयभागं एकद्विगुणं ॥ एकत्रेकद्विगुणं
 एकत्रादिगुणानि दध्यं विंशो जनेत् ॥ केषु लग्नां बुधमित्रनक्षत्राग्रे हेषु ॥ लग्नचतुर्थसप्तमसौ दशम
 सौ हेषु ॥ किमर्थं तदंतराले द्ववसावसिद्धे ॥ तच्च ह्येन लग्नचतुर्थसप्तमदशमसावाः ॥ तेषामंतरालं तदे
 तरालं तदंतराले उद्भवो येषां तदंतराले द्ववः ॥ तं च तसावाश्च नत्सिद्धे ॥ द्वितीयतृतीयपंचमसप्तम
 दशमनवमेकादशसावसाधनार्थं ॥ एवं द्विगुणाः षड्वादशसावा इत्यर्थः ॥ सिद्ध्यन्ति ॥ सिद्धास्तदन्ति ॥
 एतिसिद्धे जीवे रशेषं समगं शुभं शुभं विविंत्यं विवार्थं ॥ लग्ने चतुर्थे द्वेष्टिते जातं शेषं ॥ २१२२ ॥ ५०११४ चतुर्थे द्वि
 पुक्कलग्ना द्वेष्टिते जातं शेषं ॥ ३१ ॥ ५०११४ सप्तमे दशमे द्वेष्टिते शेषं ॥ २१२२ ॥ ५०११४ दशमे लग्ना द्वेष्टिते शेषं

३७८४६॥ एतेषां यथाक्रमं चंशः ० १३७ ३६४४॥ १२३४५॥ ० ३७ ३६४४॥ १२३४५ एकगण

एतस्यां द्विगुणाश्च ॥ १२५ १३४ २५२ ४४६ ३०५ १२५ १३४ २५२ ४४६ ३०॥ एतेषु प्रथमं धतु

र्थसप्तमदशमसावेषु यथास्वं यथास्वं यथाक्रमं योजितेषु जातान्वा दयो जावा एतेका

॥ अथ संधिसाधनमाह ॥ वदन्ति सावेक्यदलं हि सं

धितं त्रस्थितः स्यादफलो मरेदं द्वः ॥ ऊनस्तु संघे गत

भावजातमागामिजं वा स्याधिकः करोति ॥ सावेक्यद

लसंघे वदन्ति ॥ सावयोरैकं सावेक्यं तस्य दलमर्द्धं ॥ त

त्रसंघो स्थितो वर्तमानः संधिसमं न इत्यर्थः ॥ ॥

तु	घ	स	सु	सु	रि	जा	म	घ	त	वा	व
००	०१	०२	०३	०४	०५	०६	०७	०८	०९	१०	११
१२	०४	०३	००	०२	०४	०७	०४	०२	००	०२	०४
२०	५७	३३	१०	३२	५७	२०	५७	३३	१०	३३	५७
३०	१५	५८	४४	५८	१५	३०	१५	५८	४४	५८	१५

अफलेत्तावफलरहितः॥ अतः परं संघूने संधिः घघिके ग्रहव्यवस्थामाह॥ **उज्ज्वलः** संघे नूयने
 तावजातंगततावोत्पन्नफलं करोतीति॥ चापरं अस्य अधिकः अधिकः आगामिदं पञ्चाशद्विंशत्यंशं लेख्ये
 ति॥ **अत्रोदाहरणं**॥ तावेक्यं द्वादश प्रथमैरेक्यं **२३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००**
 प्रथमद्वितीययोरैक्यं द्वितीयसंघिः द्वितीयत्रिती
 ययोरैक्यं द्वितीयसंघिः॥ एवं द्वादश संघयो
 जाता **संलिख्यते**॥ तावफलज्ञानाय श्लोकः अ
 ह॥ तावांशतुल्यारव लुवर्तमानतावोद्वंश
 णफलं विद्यते॥ तावोनकेवात्स्यधिके चरेवेट्रेरा

प्र	दि	त्री	च	प	ख	स	अ	नस	द	रे	द्वा
स	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००
११	००	०१	०२	०३	०४	०५	०६	०७	०८	०९	१०
२१	२१	१८	१६	१६	१८	२१	२१	१८	१६	१६	१८
०८	०८	४५	२२	२२	४५	०८	०८	४५	२२	२२	४५
५२	५२	३७	२१	२१	३७	५२	५२	३७	२१	२१	३७

शिकेनात्रफलंप्रकल्पं ॥ ॥ तावशैः तुल्यः तावांशतुल्यः तावसमान इत्यर्थः ॥ खलु निश्चये वर्तमान
 तावोद्वेगं ॥ वर्तमानतावात्पूर्णफलं विदुते संपूर्णफलं करोतीत्यर्थः ॥ तावो नैवेत्तावातहीने ॥ अ
 धिकेवांतावादधिके ॥ अत्रार्थे त्रैशिकेन फलंप्रकल्पं ॥ त्रैशिकेन साध्या ॥ तैदेव त्रैशिकमाह ॥
 तावप्रवृत्तौ हि फलप्रवृत्तिः पूर्णफलं तावसमांशकेषु ॥ दासक्रमाद्भावविरामकलेनासफलस्या
 निहितो मुनींद्रैः ॥ ॥ तावप्रवृत्तौ तावंप्रतिप्रवृत्तिः ॥ तावप्रवृत्तिस्तस्यां हि निश्चयेन फलप्रवृत्ति
 फलीरत इत्यर्थः ॥ तावंसमांशकेषु तावसमानेषु ग्रहेष्वित्यर्थः ॥ दासः अथ वयः ॥ क्रमादनुक्रमेण
 वविरामकालो तावसमाप्तो संघावित्यर्थः ॥ तावफलानयनार्थमुदाहरणं ॥ त्रैशिकेन ताव
 शतुल्यत्वात् तावगतस्य स्तर्यस्य पूर्णफलं ॥ १००१००१ वंदस्व तावफलानयनां स्यष्टचंद्रः ॥ १०१२६

१३८।२२। अयमेकादशे जावेवर्तते सावादगेवलितः। एकादशे जावः॥ १०।२।३३। ५५॥ अस्याग्रतनसंधिः
 १०।१८।४५। ३७ एवंफलस्यापवयस्यात॥ अगिमसंधि जावयो रंतरं प्रमाणं ॥ १००।१६।११। ३८ जावग्रहांतरमि
 का० ११४।४। २३ फलं षष्ठिकला ६० अत्रैरेराशिको रवं लेखः॥ यदि जावसंघांतरेण पूर्णं षष्ठिकलात्म
 कं फलमपचीयते तर्हि जावग्रहांतरेण किमपचीयते॥ ३३ फले ३ द्वागुणे प्रमाणं सक्तेयत्नस्येततत्फ
 लाल्यद्यात्मका द्वौ घांशौ जावफलं सवति॥ एतत्तु जावाफले ३ द्वागुणे प्रमाससक्ते दधि के ग्रहा यथा
 कप्रकारः॥ सवर्णितं प्रमाणं ५८२६८ फलं षष्ठि ६० सवर्णिते ५०६६३ अनेन गुणितं फलं जातं
 ३०३६३८० सवर्णितप्रमातेनानेन ५८२६८ सक्तं जातं ५२।८ फला कुद्दे ॥ ७॥ जातमवरोह फली॥ तौम

तावफलानयनं अत्र तावाद्गुहोदीनः ततः प्रथमसंधिज्ञावांतरं प्रमाणं सर्वेति ॥ ५८२८ ॥ ग्रहसंघान्तरमिच्छा
 सर्वेति ॥ ५८२७ ॥ अत्र त्रैराशिकोत्प्रेरवः ॥ संधिज्ञावांतरेण चेत् पूर्णफलं प्राप्यते तर्हि संधिग्रहांतरेण किं
 ॥ इति यथोक्तकरणेनानेनफलमिच्छागुणितं जातं ॥ ३४८६६२० ॥ सर्वेति तेन प्रमाणेन तत्तत् ॥ ५८२९ ॥ तस्मात्
 हफलं ॥ ५८३० ॥ एतत्तु तावद्दीनेग्रहा एव यथा संज्ञावमानीय सर्वेषां तावफलानि लिख्यन्ते ॥ जन्म
 प्रयाणैतिस्यष्टौ ॥ इति कल्याणकृतकल्याणकारीनामज्ञावाद्यायः ॥ अथ दृष्ट्याये व्याख्यायते ॥ दृष्ट्या
 योजनमाह ॥ उक्तानियस्माद्गुहाफलानिवोमौकसां दृष्टि
 तस्मात्प्रवन्मनयनं हि दृष्टेर्हाराफलं दृक्प्रलनिर्हिया
 अथ दृष्टिसाधनं ॥ शेषो दृष्टो विरहिततनुः षड्गुहोक्तये

र	ता	क	च	मं	छ	व	उ	श	समुद्रवानि ॥
०१	००	००	००	००	००	००	००	००	यशुगमं ॥
००	०७	५८	२८	००	००	४३	४३	४३	द्वित्यंशः ॥
००	५२	५८	५३	२२	००	३१	३१	३१	

विहितकलिकः स्वात्त्रयकोटिः २०० तत्तः ॥ दृष्टिसास्याद्यदिशरः ५ गृहोत्थोऽधिकः पंच ५ हिनेलि
रीक्ततौ शतशत १८०० हतः स्याच्चतुर्साधि ४ कश्चेत्तत्तेषु ५ खखरसगुणे ३६०० समेतः ॥ तत्तौ
द्यश्चैः शतविनिहतेः ७२०० राशियुग्माधिकोपि २ द्वास्या २ मूनो न वा शतं युतो स्युः खखरदृ
ष्टयः स्युर्दिग्योधिकं पश्यति न ग्रेदं द्रः ॥ दृश्यते सो दृश्यपश्यतीति दृष्टते न दृष्टा विद्यो मखागा गति
तत्तः ३६०० एकां नित्यैकगृहाधिकश्चैकलीकतोद्यश्वशतौ विजक्तः ७२०० एव रहिततनुः ॥ रहितत
नुः ॥ रहिततनुः षड्देत्योधिकश्चैतः षड्दशित्यो दिग्यः शोध्यः दशराशित्यः शोध्यः ॥ विरचितकलः
॥ कतलिप्तः ॥ स्वात्त्रयकोटिस्तत्तः द्विसप्ततिशतेन ७२०० तत्तः लब्धं सादृष्टिः स्यात् १८०० तत्तः ॥ फलं
दृष्टिः स्यात् ॥ चतुर्साधिकश्चेत्तदेष्टु स्युस्तत्कापंचराशित्यो विंशो घा खखरसगुणेः षट्कतिशतैः ३६००

नक्तः दृष्टिः स्यात् ॥ वन्निस्त्रिराशिन्यधिकः ॥ अद्विः चतुर्ः शोघाः ॥ विरचितकलः कतलिप्तः ष
 ष्टिकृत्य ॥ षड्विंशच्छतेन ३६०० युक्तः घृष्टैः शतविनिहते दिश प्रतिशते ७२०० नक्तः फलं दृष्टिः स्या
 त ॥ राशियुग्माधिकेपिराशिद्वयाधिकेपि द्वाभ्यामूननवशतः ८०० युतः ॥ वोपरवामाग्निनक्तः ३६००
 षड्विंशच्छतेन नक्तः ॥ फलं दृष्टिः स्यात् ॥ एकोनितः एकोनकुनीकृतः गृहाधिकश्चेत्तकलीकृतः नि
 प्रीकृतद्यश्चशते द्विसप्ततिशते ७२०० विरक्तः फलं दृष्टिः स्यात् ॥ एवमनेन प्रकरणस्युराः
 स्यष्टारैववरदृष्टयोग्रहदृष्टयः दिशो धिकेदेशराशिन्यधिकं ग्रहं तावंग्राहं द्वाग्रहानयशयति ॥
 अथविशेषदृष्टिषु ग्रहेषु विशेषमाह ॥ त्रिद्वेकपादाः क्रमशो निधेयाः शनैश्चराचार्यमहीसुता
 नां ॥ त्रिकर्मणो धीतपसाश्चरं ध्रुवं द्योः स्थितामामिह पूर्वदृक् ॥ त्रिद्वेकपादास्त्रिद्वेकसरवाश्च

तुर्थांशाः क्रमशो नुक्रमेण निघेया संयोज्याः ॥ शने च राचार्यमही सुतानां शनिगुरुसौमनां त्रिकर्म
एणस्त्रितीयदशमयोः घात ५ सांः पंचमनयोः रं घ्रवं चो रष्टवतुर्थयोः स्थितानां इहा स्मिन् दृष्टि साधने
पूर्वदनु पूर्वी नीता सुदृष्टिषु ॥ **अत्रोदाहरणानि ॥** तत्र रविं पश्यंति चंद्रादीनां दृष्टयः साध्यान्ते ॥ प्रथ
मं रविं प्रतिचंद्रस्य दृष्टि साध्याते ॥ **तद्यथा ॥** दशरवि ॥ ६॥ ७॥ २०॥ ३०॥ इत्यादि चंद्रेणानेन १०॥ १६॥ ३६॥ २२॥ ही
नो जाता ॥ २०॥ ४२॥ १०॥ ८६॥ १६॥ ३६॥ २२॥ अस्य क
ला ४१॥ ५२॥ ५२॥ घाश्वशते ७२००० विंशत्तः लब्धं चंद्रदृष्टिः ०॥ ३४॥ ३०॥ अनेन प्रकारेण यथा संज्ञवमानीय सर्व
षां ग्रहानां कोष्टके पुलिरव्यन्ते ॥ वहस्पतिना द्रष्टा वर्जिते दृश्ये चंद्रशेषं ३॥ २५॥ ३४॥ २२॥ सा प्रान्य दृष्टिः ०॥ ३२॥
१९३॥ त्रिद्वेकपादाः क्रमशो निघेया ॥ ॥ ॥ रवि पश्यन्ति चंद्रादयः ॥ ॥ ॥ चंद्रं पश्यन्ति सौम्यादयः ॥ ॥

॥ शनिपञ्चमि वंदादयः ॥ ॥

॥ चंद्रपञ्चमि ज्योतिषादयः ॥ ॥

चं	मं	तु	वृ	शु	श		मं	तु	वृ	शु	श	ना
००	००	००	००	००	००		००	००	००	००	००	००
३४	०१	००	००	००	००		२३	३०	५०	४२	३०	२०
३८	१२	००	००	००	००		२३	३८	४०	५२	१५	४२

इतित्यादिना विशेषदृष्टि संज्ञकः ॥ तस्यावि
शेषदृष्टेरानयनं यथा ॥ ॥ दृष्टेशेषं ३
॥ २५ ॥ ३४ ॥ २२ ॥ एतन्मिमे ३० ॥ १० ॥ शेषके
यकासावः ॥ एतन्मिमे ४० ॥ १० ॥ शेषत्रिं

शतकेयः ॥ मघे तु त्रिंश ३० देशास्तैरनुपातः ॥ यदि त्रिंशद्विरंशो त्रिंशत्केयस्तदेष्वैरे
किं त्रैशशिकविधिना प्राप्तमिदं कलादिफलं पूर्वदृष्टो यो जिते जातदृष्टिः ॥ ५७ ॥ ४७ ॥ इत्यारो
हविशेषदृष्टिः ॥ एतन्मिमे शेषे ५० ॥ १० ॥ पुनः केयासावः ॥ मघे त्रिंशदंशदंशास्तैरनुपातः ॥
इति वंशहविशेषदृष्टिः ॥ ॥ एवं शनिगुरुजोमानां त्रिकर्मणो रित्यादि संज्ञकैरे शिके विधिधि

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

का

लोमिपशंतिव्यादयः॥ लुघं पशंतिगुर्दयः॥ लुरं पशंतिशुक्रादयः॥ लुक् पशंतिशब्दादयः॥

लु	वृ	शु	श	न	वं	गु	शु	श	न	वं	मे	शु	श	र	वं	मे	लु	श	ना	वं	मे	लु	वृ
००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००
००	००	०६	००	००	५०	००	००	००	००	३१	६४	००	००	००	०८	०८	००	००	०५	१३	३५	०२	००
००	००	५४	००	००	५०	००	००	००	००	११	३९	००	००	००	०३	०३	००	००	४२	५६	४४	१४	००

शनिं पशंतिरव्यादयः॥ अथ सावाः॥ तनु सवनं पशंतिरव्यादयः॥ वनं सवनं पशंतिरव्यादयः॥

रा	ल	मे	लु	वृ	शु	श	र	वं	मे	लु	वृ	शु	श	ना	वं	मे	लु	वृ	शु	श
००	००	००	००	००	००		०१	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००	००
००	२२	१३	००	००	००		००	४७	४६	३२	३१	१२	४६	३२	२८	४८	५३	३२	५८	
००	४४	०६	००	००	००		००	३७	००	३२	३२	२०	११	१२	५८	३८	०३	३२	०६	

सङ्गोहजसावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ सुहृद्भावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ सुतसावंपश्यन्तिरव्यादयः॥

रा	वं	मे	उ	व	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
३२	३	१६	३५	५०	५३	४४
२२	०२	०२	५१	४४	५४	९

न	व	म	उ	व	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
१२	१६	२४	२२	४६	३०	३०
३४	३	२३	७	१६	२६	२६

ना	व	मे	उ	व	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
०२	३१	००	०५	१६	२३	५७
२३	५१	००	५१	१५	०५	१५

रिपुसावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ जायासावंपश्यन्तिरव्यादयः॥ मृत्युसावंपश्यन्तिरव्यादयः॥

रा	वं	मे	उ	व	शु	श	०	ना	वं	मे	उ	व	शु	श	ना	वं	मे	उ	व	शु	श

घर्मसावंपश्यन्तिरवाद्यः॥ ॥

कर्मसावंपश्यन्तिरवाद्यः॥

आयसावंपश्यन्तिरवाद्यः॥

मा तं मे उ व इ य

न तं मे उ व इ य

ना तं मे उ व इ य

वायसावंपश्यन्तिरवाद्यः॥ ॥

रवादीनां उता उत दृष्टान्तः॥ ॥ त

ना तं मे उ व इ य

ना तं मे उ व इ य

न तं मे उ व इ य

१३

तनुप्रज्जतीनां उसा उमह्यतरे ॥ ॥

त घ स सु सु रि जा म य क आ व्य

इति कल्पानक्रितं कल्पानवतरीना
महर्षि सायनाध्यायः ॥ १६ ॥ १७

अथ वलाद्या व्याख्यायते ॥ वलप्रयोगजनमाह ॥ ॥ वलीव बोधेन त्रिनादशादि क्रमात्त बोधो
न ज्ञायेद्यतो तत्रातसस्थान दिक्काल नि सर्गविष्टादि ग्रे द तिन्नं कथयाम्येतोहं ॥ ॥ सप्तमः
तत्रादौ उच्चवलमाह ॥ नीचो नोद्यु चरेऽधिको यदिति वेत्यङ्गान्तदा प्रच्युतश्च काकुप्ति कलः

श्रीः

स्वखाष्टखकुप्ति १०८००० तर्कोवलंतुं गजं॥ पादानंतुवलंतकोणग्रहोस्वर्कदलंचत्रयोवसंशस्व
धिभिन्नचरणैरेत्रेसमक्षेष्टमः॥ शत्रुते तवतिषोडशंशकश्चाधिशत्रुतवनेरदांशेष्वः॥ एवं
मेवखलुसप्तवर्गजस्यद्वहंलंनिजस्यतेर्वशादिद्वा॥ नीचोनःस्वस्वनीचेनऊनितोवर्जितोद्युच
रोगहोतुन्यकालीनस्यष्टः॥ यदिषडादधिकःषडाश्याधिकस्तदाचक्रादद्वादशाराशितःप्रबु
तःशुद्धः॥ ह्येहप्रकलोरवितकलः॥ स्वखाष्टखकुप्ति १०८००० तत्तुषडाशिलिप्तालिर्तुतःफल
मशादिकं तु गजमुच्चजं॥ ॥ पादोनंत्विति॥ त्रिकोणग्रहोमूलत्रिकोणग्रहोदपर्यः॥ पादोनंनंच
तुर्थाशितमित्यर्थः॥ ॥ अथसप्तकवर्गजंतावलं॥ ॥ स्वर्कदलंस्वग्रहादावर्द्धं०१३०१० अत्रार्कस्यसिंद

(॥ जाणं स्वत्रं च ॥ चंद्रस्ववृषउच्चत्रिकोणं च ॥ ज्योतिषस्य मेघः स्वगृहं त्रिकोणं च ॥ बुधस्य कन्योच्चं तदेव मूल
 त्रिकोणं ॥ **स्वक्षेत्रं च ॥** गुरोर्ध्वं त्रिकोणं ॥ तदेव स्वक्षेत्रं ॥ शुक्रस्पतुलं त्रिकोणं स्वक्षेत्रं च ॥ शौरस्य
 कुत्तस्त्रिकोणं तदेव स्वक्षेत्रं ॥ एषां व्यवस्था माह ॥ विंशतिरंशाः सिंदे त्रिकोणमपरे स्वतः खन
 मर्कस्य ॥ उच्चं सागत्रितयंदेष्टद्वंद्वोः स्यात्त्रिकोणपरे रंशाः ॥ द्वादशसागामेषु त्रिकोणमपरे स्वतः तु सौ
 मस्य ॥ उच्चफलं कन्यायां बुधस्य तु गंशैः सदा चिंत्यं ॥ परस्त्रिकोणं जातं पंचाक्षरं रंशैः स्वराशिजं
 परतः ॥ पंचाक्षरं रंशैर्जीवस्य त्रिकोणं फलं स्वतः परं व्याप्य ॥ शुक्रस्पतुतिथ्यो रंशास्त्रिकोणमपरे घटे
 स्वराशिम्ब ॥ कुंते त्रिकोणं निजं तत्परं विदुर्मय रं रंशैः सिंद इति ॥ ॥ अधिमित्रं अधिमं हादो त्रयोऽष्टंशा

३। मित्रे मित्रगृहादौ चतुर्थांशः। समगृहे से सगृहादौ अष्टमांशः। शत्रुतेश्च शत्रुगृहादौ षोडशांशः।
 अधिशत्रुतवने अधिशत्रुगृहादौ रदंशांशः। ३२। द्वात्रिंशद्भागः। सप्तवर्गज्ज्वलमवेमेव। एवमुक्त
 प्रकारेणानेयं निजपैतः स्वामिन्नेवशास्त्रे॥ अस्योदाहरणं स्पष्टः सूर्यो जन्मकालिकः ६। ६।
 २०। ३० अयं स्वर्णचिन्तानेन द्वा। ०। ० उन्निहः जातः ११। २८। २०। ३० वज्राशिरस्यैविकत्या तद्वादश
 राशिस्यः उद्भोजातः ०। १। ३०। ३०। कृतकालो जातः ६। १। ३० अस्मिन् रवा वृखकुप्ति १०८००० र्हेते जातमु
 च्चवलम॥ ०। ०। ३३ एवं यथा स्वमानो यः॥ उच्चवत्त्वानिको ह्येकेषु लिख्यते ॥ ६॥ ॥ ॥ ॥ ॥

उच्चवर्त्तं॥

मूलत्रिकोणवर्त्तं॥

॥ रवेः सप्तकवर्गान्तरव्योते ॥ घ॥ ॥

३४
५३

उ	स	वं	मं	उ	र	श	य
००	००	००	००	००	००	००	००
००	३४	१२	४८	१४	७	५५	
३३	५३	३८	५४	१८	३५	५६	

स	वं	मं	उ	र	श	य
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

ग	७	प	शु	स०	३०
हो	१	प	स्व	०००	३००
दे	१	प	शु	स०	७०३०

गृहाणां नीवास ६८ वं ७१२ तो ३१७ वृ १११४ वृ ८१४ शु पा
१२६ श ०१२८

स	२	प	म	अमि	२२१३०
न	३	प	व	स०	७०३०
दा	३	प	व	स०	७०३०
त्रि	८	प	श	स०	७०३०

वेंद्रस्यसप्तकवर्गः॥ ॥

॥ तौमस्यसप्तकवर्गः॥ ॥

॥ बुधस्यसप्तकवर्गः॥ ॥

८	११	५	श	श	मि० १९५१०
हो	०२	५	ख	ख	००१०१३०
दे	०२	५	उ	स	०१०७१३०
स	०४	५	उ	मि	०१९५१००
ना	०५	५	श	मि	०१९५१०
दा	०७	५	स	स	०१०७१३०
त्रि	०७	५	श	स	०१३१४५
		५			

८	०६	५	उ	स	०१०१३०
हो	०१	५	वं	स	०१०१३०
दे	०१	५	उ		०१०१३०
स	०२	५	ख		०००२०१५०
न	०२	५	श	मि	०१९५१०
दा	०२	५	उ	मि	०१९५१०
त्रि	०५	५	उ	मि	०१९५१०
			६		

८	०७	५	उ	मि	०१२२१३०
हो	०१	५	स	स	१०१३०
दे	०२	५	श	मि	०१९५१०
स	०४	५	श	मि	०१९५१०
ना	०५	५	श	मि	०१९५१०
दा	०६	५	उ	श	०१९५१०
त्रि	१५	५	उ	श	०१३१४५

॥ गुरोः सप्तकवर्गः ॥

ग	७	प	श	स	५।३०
हो	२	प	वं	स	०।७।३०
दे	३	प	उ	अश	०।१।५२
स	५	प	श	मि	०।१।१५।१०
ना	७	प	वं	अमि	०।२२।३०
दा	९	प	उ	अश	०।१।१५
त्रिं	१२	प	उ	अश	०।१।५२

॥ अत्रैकसप्तकवर्गः ॥ ॥ १५ ॥

ग	२	प	मे	मि	०।१।१५।१०
हो	२	प	शू	स	०।७।३०
दे	३	प	वृ	मि	०।१५।०
स	५	प	उ	अमि	०।१।२२।३०
ना	६	प	वृ	मि	०।१।१५।१०
दा	८	प	उ	अमि	०।२२।३०
त्रिं	१०	प	वृ	मि	०।१५।०

॥ शनिः सप्तकवर्गः ॥ ॥ १५ ॥

ग	८	प	मे	स	०।७।३०
हो	१	प	वं	स	०।७।३०
दे	१	प	मे	स	०।७।३०
स	१	प	श	स	०।७।३०
ना	१	प	वं	स	०।७।३०
दा	१	प	मे	स	०।७।३०
त्रिं	२	प	श	स	०।७।३०

युगम१

॥ रव्यादीनां सप्तकवर्गविलेकां ॥

शकगौशशिशुक्रोयच्छुहोक्कि

जेज्येशनिज्ञास्तावदेववितरंति

तौयुगमराशियुगमनवांशकगौ

रा	वं	मं	उ	व	शु	श
१०१	०१	०१	०१	००	०१	००
३०	३३	३२	३२	५८	५२	५२
००	४५	३०	३०	०१	३०	३०

अथयुगमांशकवलानि। युगमं

हिवलपादमयुगमांशकवरवि

कुड्दत्तिहिसत्वं॥ युगमंशका

शशिशुक्रोचंद्रसितोयच्छुहोदतः

॥ वलपादवलचतुर्थेशं॥ अयुगमेशसमेसांशकराशौ नवांशके व॥ रविकुजे ज्येशनिज्ञाः स

यसौमजीवसोरवुघः॥ तावदेवपादवलमेववितरंतिददति सत्वंवलं॥ अस्योदाहरणं

॥ कंटकाद्युपगतेषु नियोज्यपात्रयकार्द्वचरणनिजवीर्येभ्यः तन्मध्यमुख

रा	वं	मं	उ	व	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
३०	००	००	३०	३०	३०	१५
००	००	००	००	००	००	००

श्रीः

७

गषुचपादस्त्रीनयंसकनरेषुविधेयः॥कंटकाद्युपगतेषुकंटकप्रणयथायोह्निमस्थेषुनिग्राह
 निधेयाःरूपकाद्वचरणानिजवीर्यनिजवीर्यानिमित्तं॥असौदाहरणत्वेनका
 पुलिरव्यं॥

न	च	मं	व	रु	शु	श
१	००	००	०१	०१	००	००
००	३०	१५	००	००	३०	३०
००	००	००	००	००	००	००

 अथदेखाएत्रलसाधनं॥सांतेतिसांतमध्यमुखगेषुत्रितय
 प्रथमदेखाएषुपादश्चतुर्थाशःस्त्रीनयंसकनरेषुग्रहेषुनिधेयःनिजोऽप्याः
 ॥॥असौदाह॥

न	च	मं	व	रु	शु	श
१	००	००	०१	०१	००	००
००	३०	१५	००	००	३०	३०
००	००	००	००	००	००	००

 रणत्वेनदेखाएत्रलानिकोष्टकेषुलिरव्यं॥॥उक्तंस्था
 नवलमुपसंहरन्दिगादिवलमाह॥स्थानवीर्यामिदमेवमिदोक्तंदिग्
 लंष्ट्रातपूर्वदिशोतः॥विदुरूरविबुजोरविभूनुःसुचरि
 वलिनैस्तः॥स्थानवीर्यस्थानवलमिदपूर्वाक्तं॥अन

न	च	मं	व	रु	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
१५	००	१५	१५	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

श्रीः

ग्रंथेष्टं **कथितं** ॥ अतः परं दिग्बलमाहादिगुलान् **एतत्** आकर्ण्य तत्पूर्व दिशः पूर्व
दिशः पूर्व दिशामारुह्य । अतो नंतरं विदुः त्रुवुयवृत्तस्य **तस्यैतौ** मोरविस्मनुः शनैश्चरः
शुक्रशीतविरणोत्तुगुचंदौ वलिनोस्तः वलवन्तौ जवतः ॥ इदमेव ब्रह्मलं त्रैराशिकेन स्पष्टमानीयते ॥
अर्कादिति । अर्कात्सूर्यात् कुजाद्देवमादंबुगृहं चतुर्थस्थानं विशोध्यं त्याज्यं ॥ गुरोर्वुधाच्च सप्तमं सावां
मेघूरणं दशमं च गुचं दास्यं प्राग्वलं तनुजावः ३ ह्मां शुभुतात् शनैश्चरात् शेषमवशिष्टं षड्भाषिकं
षड्भाष्यधिकं सगणाद्वा दशराशितो विशोध्यं त्याज्यं । लिप्तीकृतं कल्पीकृतं स्वस्वाद्यदिग्नि **१०८००**
मजेत् ॥ अवाप्तं प्राप्तिं ककुबलं दिग्बलं जवेदित्यर्थः ॥ **अस्योदाहरणं यथा ॥** स्यष्टीर्कः **६।०।२०।३०** अ
स्माच्चतुर्थं जवने शोधिते **३।००।४०।४४** शेषं **३।०।८।४६** अस्वल्लिप्ताः **५८६।४६** षड्भाषिल्लिप्ताः

१०८०० तत्ताः लक्ष्मिरेवेदिग्वलमंशदि ॥ ०१३२१२३ एवं ग्रथासंज्ञवमानीयसर्कर्वेद्यादिग्वलमं
 कोष्टकेषु लिख्यंते ॥ ॥ दिग्बली ॥ ॥ अतः परं कालवालं कालवीयप्रवक्षिण्ययाभिन्नं वल्मी
 नौमशशोकमंदागुर्वं र्कसुक्रादिनशक्तयः स्युः ॥ सदेदुपुत्रो
 नशक्तिताजां ग्राह्यो वु ०० ०० ०० ०० ०० ०० ०० घोरुन्नतसंज्ञकालः ॥ नतस्तमीवीर्यं
 तांपलीकृतः खखाष्ट ३२ १५ २१ ०२ ०४ २३ ५२ नंदैर्विहृतोवलं जवेत् ॥ बुधस्य शत्रोचदि
 वाचरूपयुग्विषेयमेतत्समयोद्वं वली ॥ तन्तं वलारात्रिवलानौमशशोकमंदाः कुजसिंखं
 सोराः ॥ गुर्वर्कसुक्राः जीवादित्यसिताः दिनशक्तयोदिवावली ॥ सदेदुपुत्रः सदानिरंमिंदुपु
 त्रोबुधः ॥ दिनशक्तिताजां दिवावलिनं बुधैः पंडितैर्नुततसंज्ञकाल ॥ उन्नतकालस्तस्मीवीर्य

वंतारात्रिवालिनांपलीकृतः रवितपलोऽष्टादशशतैः १८०० तन्तः लब्धं कालवलमंशाद्यं ॥
 बुधस्याहर्निशं रूपं युर्कृतं व्यः ॥ एतत्समयोऽयं कालोऽयं वलं ॥ अस्योदाहरणं यथा ॥ उच्चंतं
 १५॥४१ अस्य वलानि १८॥४१ राशि लिप्ता ज्ञानानि लब्धं मंशादि ०॥३१॥२२ इदं गुर्वर्कशुक्राणां
 वलं ॥ इतएवं न तात्तमशशंकमंदानामानीयर्कं लवलं लिखते ॥ ०॥२८॥३८ बुधस्य सदे
 वरूपमेव ॥ १॥०॥०॥ ॥ तत्कोष्ठकेषु यथा ॥ ॥ सूर्यादीनां कालवलं ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
 व्यर्कः शशीषड्वनधिकश्चैत्रादिषोडशोऽथ कलीकृतोऽसौ वक्राद्विलिप्ता विहता वलकूप
 केवलं स्यादप्यथ कूपदे ॥
 बुधाः पक्षावर्णं लं ग्रहाणां
 ग्रहाणामसिते वपदे ॥ व्यर्कः

र	वे	मे	जु	वृ	शु	श
००	००	००	०१	००	००	००
३१	२२	२२	००	३१	३१	२२
२२	३२	३२	००	३२	३२	३१

तदेव सार्द्धाद्व्युत्तमेव कलाजगु
 ॥ वलकूपकेषु सरेव राणां मस
 विरविशशीचंद्रः खड्गवर्णैः ॥ ॥ ॥ ॥

श्रीः

१८

षड्भास्यधिकः॥ चक्रादुचक्राद्विशोद्याः पात्यः कालीकतो लिप्तादिस्तः षड्भासिलिप्तादि १०८०० हितः
 वलयैकापदे शुक्लपदे वलयं सवति॥ ॥ **अथ कृष्णपदे वलयं कथ्यते॥** ॥ तदेव तद्धृदये नव्यवर्क्य
 शीशेषमेव॥ यदि षड्भासिकं तर्हि तजगाणादि शुद्धमूयते॥ इदं तजगाणादि तजगाणादि तजगाणादि तजगाणादि
 देवकर्मकार्या तत्कृष्णपदे वलयं सवति॥ वलयकपदे सुतरेवराणां सोमसोम्यगुरुसितानां
 पापग्रहाणामितरेवामसिते कृष्णपदे॥ अत्र बुधवंदो सैदेव मुत्तावेव॥ ननु कोणयंद्रः पापः
 कीर्णो हर्कयमाराः पापास्तै संयुतः सोम्य इति ववनात्॥ सैदेव मुत्तावेव न संतवति॥ सत्यं मुत्तावेव
 पादनं वलानयनार्थी॥ अन्याथा दर्शनेति पूर्णवलयः स्यात्॥ **एतद्वयं न॥** ॥ वतो दर्शते वंद्रः श्रू
 न्यवलोत्तवति॥ तजगवान् रगार्गिः॥ शुक्लप्रतिपदशके मध्यवलयः कीर्तितो यवनवेद्रे॥ अथोदि

तीयदशकेकीणवलम्ब्यंद्रमास्तुतीयेपि॥ तथाचयवनेश्वरः॥ मासेचशुक्लप्रतियात्प्रवृत्तेपूर्वशशी
 मघावल्लोददंशादे॥ अष्टौद्वितीयेल्पवलस्तुतीयेसोम्येस्तदष्टौवल्वान्सदैव॥ अस्योदाहरणं
 ॥ मघशशी १० १६ ३८ २२ ॥ अस्मात्स्यष्टसूर्यपातिते ६० २० ३० जातं ॥ १७ ॥ पराकालीक
 तः ७५ ॥ ५२ ॥ षड्भाशिलिप्ताति १०८०० ॥ तन्कोलव्यं शुक्लपद्वलमंशादि ० ॥ ४३ ॥ ६ इदंपूर्वोक्तानां
 शुतखेचराणां॥ इतःपरंयवकःशशीषड्भावनान्यूनमेववर्तते॥ ॥ पद्वलं॥
 अयवक्रकुट्टः॥ ११२० ॥ ४२ ॥ ८ कलीकृत ३०४२ ॥ ८ षड्भाशिलिप्ताति
 तन्कोलव्यपापग्रहाणांवल्लमंशादि ० ॥ १६ ॥ ५४ इतःपरंयथासंभवको
 षकेषुलिरव्यते॥ ॥ अन्कस्त्रिजागेषुवल्लं सरूपवुष्टाघावर्कतिग्मा

न	च	म	उ	व	श	श
००	००	००	००	००	००	००
०६	४३	१६	४३	४३	४३	४३
५४	०६	५४	०६	०६	६	०६

२०

शुभं वां क्रमेण कर्षतुषारां शुभितासृजां चरात्रैः सदैवापरपूजितस्य ॥ अङ्गस्त्रिजागेषु दिवसत्रिजा
 गेषु सरूपं रूपमेव वलं । वृष्टार्कतिगमां शुभं वां सोम्यादित्यसौराणां क्रमेण प्रथमद्वितीयतृतीये
 शु ॥ तुषारां शुभितासृजां वदन्ता गविज्ञौ मानाः रात्रैः रज्या अर्था त्रिजागेषु रूपमेव वलं क्रमेण
 भवति ॥ सदैव अहर्निश मम राजपूजितस्य गुरोः रूपं वलं भवतीति शेषः ॥ अस्मिन्नाहं रात्रौ यथा ॥

॥ ॥ अत्र रात्रैः प्रारंभे जन्मं ॥ अस्माच्चंद्रस्यैव रूपं वलं ॥ ॥ अङ्गस्त्रिजागवलानि ॥ ४॥ ॥ ४॥ ॥ ४॥ ॥
 ॥ रात्रिस्त्रिजागवलानि ॥ ॥ पदं स्ववर्षं यदलं स्वमासैः पदौ

न	व	मं	उ	र	शु	श
००	०१	००	००	०१	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

न रूपं वदिने स्वकीयोरूपं स्वहे
 रास्वितिकालवीर्यमुक्तं हि हो

र	व	मं	उ	र	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००

रानिपुणेः पुशारेः। पादं चतुर्थीशं खववर्षे स्वसंवत्सरे दलमई स्वमासे दिने दिवसे स्वकीये च
 रणेन रूपं पादत्रये। रूपं स्वहारा सुखकालहारा सुइत्यनेन प्रकारेण कालवीर्यकालवल्लं हाराति
 पुणेर्जातकशास्त्रकंशलेः पुराणेः पुरातनेः। यथा संज्ञवं वर्षशादिवलानि लिखन्ते ॥ ॥ अत्र वर्षशो
 रगुः ॥ मासाधिपौ तोमः। दिनाधिपौ श्रृङ्गः। होराधिपौ रगुजः ॥ **वर्षशादिवलानि लिखन्ते ॥ ॥**

श्रीः

अथ चैवार्कचक्रवीर्यात्रान्तिः सौम्यास्वमिहपामक्रमेदक्षिणार्णी
 शुक्रादित्यदितिसुतमरुत्पूजितानां विधेया। व्यास्ताशीतद्युति
 रविजालोर्जस्यनित्यं विधेयारामस्य सांतनुं दनु परमापक्रमे
 णोद्धरेतां ग्रह्यं राशिप्रज्ञातवफलं लिपिकास्तमेतद्व्यामाका

सु	व	म	ल	र	श	श
००	००	००	००	००	०१	००
००	४५	३०	००	००	०५	००
००	००	००	००	००	००	००

२१

शद्विरदखकुत्तिर्ताजयेदायनं स्यात् सौम्या उत्तरा क्रांतिः स्वघ्नं इहास्मिन्वत्वावयनेपर
 क्रमेपरमक्रान्तौ दक्षिण ग्राम्या क्रमस्यमित्यर्थः ॥ शुक्रादित्यद्वितीसुतमनुत्पूजितानां
 तार्गवादित्यसौमजी वानां विष्टेयाकार्यः ॥ व्यस्ताविपरीताशीतद्युतिरविज्ञयोः शशांकमेद
 योः ॥ जस्यबुधस्यनित्यं निरं तैरं परमापक्रमेण परमक्रान्त्या उद्भूतं तज्जेत ॥ ग्राह्यं रशि
 प्रत्यतिफल लिप्तिकालूतं कलीकृतं ॥ व्योमाकाशाद्विरदखसि १०८०० षड्भाशिप्राप्तिप्राप्ति
 र्ताजयेत् ॥ तज्जेदित्यर्थः ॥ आयनमयनवत्नं स्याद्भावेत् ॥ ~~वस्योदाहरणं~~ ॥ यद्यारवेः स्यष्टक्रान्तिः
 ५७४३३ ग्राम्या ॥ इष्टमं स्मिन्परमाप्रक्रमे १४४० दक्षिणत्वाद्दृष्टं ज्ञाता ॥ ८६५॥ २३ इयं त्रि० ३ गुणि

॥ श्रीः

ता २५८६॥०० परमापक्रमेणानान १४४० उद्धतासतिलद्यं राश्यादिफलम् ११२४॥ ५१९९ लिप्रीकृत
३२५५॥११ षड्भाशिलिप्ताप्तिर्ज्ञेऽस्मिन् लद्यं तानोरायनं वलमंशादि ०१२८॥१ एवं सर्वेषां
यथासंज्ञवमानोयकोष्ठकेषु लिख्यते ॥ वंदस्पशरसंस्कृतस्य षट्क्रान्तिर्याम्या ॥ ५०७॥३२
इयमस्मिन्परमापक्रमे १७९० व्यस्ताशीतद्युतिरविज्ञेयोरित्युक्तत्वाद्भनं २२१॥३५ ज्ञाता ॥
इयं त्रिगुणिता ६६५२॥४५ परमाक्रमेणानेन १७९० उद्धतासतिलद्यं राश्यादिफलं ३१२६॥
४२१५३ लिप्रीकृतं ७००२॥५३ षड्भाशिलिप्ताप्ति १०८०० लीजयेत् ॥ तन्तेऽस्मिन् लद्यं वंदस्पश
नवलमंशादि ०१३८॥५४ एव यथासंज्ञवमानायसूर्यादीनामद्यनलानि कोष्ठकेषु लिख्यन्ते ॥ ६॥

२२

बुद्धिर्वैदः॥ मघो मघमः स्वदेशीयः षड्मसंस्कृतस्तत्कालानः स्पष्टः स्फुटं तरेस्तात्कालीनः॥ मघाश्च
 स्पष्टश्च मघास्पष्टो तोचतोद्युचरोचमघास्पष्टद्युचरोतयोर्विवरंतस्याद्वैतेन षड्मसंस्कृतस्पष्टग्रहं
 तराद्वैनेत्यर्थः॥ चलोच्चद्विघोचन्मघो मघमेराशितः॥ चेषावीर्यचेषावलंगदितं कथितं हैरि कैहै
 राकुशलैः बुद्धिर्वैद्वुद्ध्यधिकैः॥ अत्रोदाहरणं॥ सौम्यादीनां चेषाकेंद्राणि॥ तद्यथा॥ मघावौ सौमः ४।
 ४४२।२६ स्पष्टो सौमः ॥ ५।४।५६।५४। अयं न योर्विचरं राश्यादि ॥ ०।२०।१४।२८ अर्द्ध ०।१०।७।१४।१९

म	उ	च	श	घ
००	००	११	०१	११
२४	०१	२०	१४	०७
१२	५७	४६	२१	३६
७	५८	०५	०८	२०

अस्मात्स्पष्टग्रहत्वं ज्ञातं चेषाकेंद्रं ०।२४।१८।७ अयं नाप्राशत्या सर्वधः
 चेषाकेंद्राणानीयकेष्टकषु निरख्यते॥ सौम्यादीनां चेषाकेंद्राणि॥
 चेषावलंगनयनार्थं सौमस्योदाहरणं निरख्यते॥ सौमस्य चेषाख्यं

स	वं	मं	क	व	शु	श
००	००	००	००	००	००	००
२१	४३	००	००	०३	१४	०७
५३	०६	३६	३६	०४	४७	२८

हिरव्यते ॥ ॥ ६३ ॥ ॥ ६४ ॥

28

॥ २१ ॥ ॥ दृग्बलं ॥ ॥ स्वाप्रिवीर्यस्वपतिषु लैक्यं तदेव वीर्यं चलं सवति ॥ वच्च जीव जट्ट दृष्ट्या

र	व	म	ज	व	उ	श
०१	००	००	००	००	००	००
०८	११	१४	०८	०४	०८	०२
२२	४४	२६	२३	५६	१८	२४

र	व	म	ज	व	उ	श
०८	००	१५	०६	०८	०६	०५
२०	१६	२१	५२	०७	५२	१२
२८	०१	२१	२२	५५	५८	२२

गुरुबुधदृष्ट्या पुनं कायं पुनो
विशेषमाहाहा शुभावलोकिते
पुनं सदीयं दृष्टिपादयक श्रमा
युनानि नीहित तदोद्दिष्टाविव

जितं ॥ शुभावलोकित सोम्य ग्रहे दृष्टे तदीय दृष्टि तदीया शुभा स्याः पादश्च तुर्यं शस्ते न युक्तं वीर्यं का
र्यं ॥ असाधुनाऽशुभग्रहेण निरीक्षितेऽवलोकिते तस्या दृष्टे राक्षि च तुर्यं शस्ते न विवर्जितं दीनं
॥ ॥ पुन विशेषमाह ॥ ॥ दृष्टे क्षियेच्चरूकं चतुष्पादाम्पयोर्दलम् ॥ न कीटं च वनस्पुटं च वेत्तनो वलम् ॥

नृत्ते मनुष्यराशौ क्षिपेत्तयो जयेत् । रूपकं रूपमेव । वतुः पादपयोश्चतुःपद जलवरयोर्दलमर्द्ध ३०
 कीटतेदृष्टिकेन किंचित् । स्फुटं स्पष्टं ॥ तने **विलंभ** ववलमित्यर्थः ॥ अन्येषु तावेषु कंचन विशेषम
 र्थात्प्राप्तं स्पष्टयति ॥ जलजवतुः पदकीटसंज्ञाः सुरवदशमास्तगता ववलवन्तः ॥ निजनिज
 सप्तमगाविवलान्तेतदितरैर्गणनुपातविधिः स्यात् ॥ जलजा अप्याश्चतुःपदाः प्रशवः कीटजो ब
 श्विकः ॥ एते यथा संख्यां सुरवदशमास्तगता वलवन्तो ज्ञवन्ति ॥ ते निजनिजसप्तमगावलस्थानास्ते
 सप्तमगाविवलानिर्वलाः ॥ तदितरैर्गणस्थानद्वयान्यतरस्थैर्गणनुपातविधिस्त्रैराशिकविधिः ॥ **अत्रोदा**
हरणार्थः ॥ प्रथमं लग्नवलमानोद्यते ॥ लग्नं मेघस्तस्य स्वामी सोमस्तस्य घाटुल्लैकं ॥ ५॥ १॥ २॥ ३॥
 वज्रहृद्यैकेनानेन १॥ २॥ ४० युक्तं ज्ञातं ६॥ ३० ॥ १२॥ परं शुभावलोकिते पुनरित्यादिना दृष्टुं शि

न संस्कृतयेत् ॥ तद्यथा ॥ शुक्लाशुक्लद्वयकांतरे नतेऽवशिष्टमशुक्लद्वये ॥ १२५॥ ३ ॥ अस्य चतुर्थं शो ॥ ० ॥
 ७१२३५ नेन विवर्जितं जातं ६१२२॥ ३८ ॥ नृते क्रियञ्च रूपकमित्यादिनायं चतुःपादो राशिरतः कारणाद
 स्मिन्नरूपोद् ०॥ ३०॥ ० क्रिप्रोस्यष्टं जातं लगनं वलं ॥ ६॥ ५२॥ ५८ ॥ एवं सर्वेषां भावानां यथा संज्ञा वस्वस्वा
 मिव वलानि जीवज्जद्वया युक्ता निशुक्लशुक्लद्वयकतुर्थं शायुक्तं संस्कृतानि स्यष्टतराणि कोष्टकेषु
 लिख्यंते ॥ ॥ शतकल्पान् क्रितकल्पान् कारिणामवलसायनाद्यायः समाप्तः ॥ ॥ अथेष्टक

श्री

त	घ	स	सु	सु	रि	जा	म	घ	क	आ	व
६०८	७	१०	०६	७	७	०६	०६	०६	७	७	
५२०२	४६	४२	४८	२३	०१	०३	२८	५८	३१	२१	
३८३	०४	३३	५०	३४	२१	३६	२१	४४	१८	५८	

साधनमाह ॥ ॥ प्रथमं तत्प्रयोजनं ॥ ॥ इष्ट
 कष्टफलनिर्णयाद्यनो जातको दितफल
 निर्णयः ॥ शिष्यमोदविनिवृत्तयेततस्त

२६

प्रसाधनमथां सिधास्यते ॥ **स्य ४८** ॥ ॥ अत्रादावुच्चरश्मि साधनमाह । नाचो नितः स्यष्टतराग्रहाचे
 द्वा द्विष्टिका मंडलतो निपातितः कलांकतारा शिकलात्तिरन्विता तल्लिप्तिकाः खलुतुगर
 श्मयः ॥ नीचेन स्वनीचेन दु नितः ऊनी कृतः स्यष्टतराग्रहाश्चैद्यदिषड्वाष्टिकाः षाड्वाशि
 ष्योष्टिकास्तदामंडलं तो निपातितः चक्रा द्विष्टुद्राः कार्याः कलीकृतः तल्लिप्तिकास्तारा शिकला
 लात्तिरष्टादशशनेः **१८००** अन्विता युक्ताः तल्लिप्तिकाः । तारा शिस्तस्य लिप्तिका अष्टादशतानि
१८०० तात्तिराः स्वखलुनिश्चयेन तगारश्मयोत्तवन्ति ॥ **अत्रादाहरणम् ॥** ॥ **स्यष्टोरविः ६।६**
१२०।३० नीचं **१६।८।००** अनेनो नितो ज्ञातः ॥ **११।२८।२०।३०** नाद्रामदधिकचा द्वचक्रा द्विष्टि
 तेस्मिन् ज्ञातं **०।१।३८।३०** कलीकृतं **८।८।३०** राशिकलात्तिरन्वितं **१८८८।३०** अस्मिन् लिप्ता

तिर्नर्नैलब्धं ॥ १॥ ३॥ १८॥ रवेरुच्चनश्मयः ॥ एवं यथा संस्तवमानाय कोष्ठकेषु लिखन्ते ॥ उच्चनश्मयः ॥

॥ अथ वेष्टुरस्मि साधनमाह ॥ ॥ ४॥ वेष्टुराख्ये केंद्राणि कुजादिकानामुक्ता निष्पत्ता स्वानयनाश

सू	च	मं	उ	र	उ	य
०१	०४	०२	०५	०३	०२	०६
०३	२८	१५	५८	२५	४५	३५
१८	१६	५३	२५	५२	३१	४०

युक्तः ॥ त्रिसाधिकश्चेदुरिनेन हीनश्चेष्टुराख्ये केंद्रे हित योर्त्तवे

तो ॥ वेष्टुराख्ये केंद्राणि अधिकानि षड्भास्त्रादि सुद्रानि कलीकृ

तानि ॥ शराशिलिप्तानि खरवाह्वं देहता निवेष्टुराख्यमरीवयः

स्फ ॥ कुजादीनां नो मादीनां च वेष्टुराख्ये केंद्राणि पूर्ववत्ता घ्राये उक्ता निष्पत्ता स्वानसूर्याऽयनां शयु

क्ते स्त्रिसाधिको रवेश्चेष्टुराख्ये केंद्रं न वति ॥ इंदुश्चंद्रनेन सूर्येण स्पष्टेन हीनश्चेद्रस्य वेष्टु

३७

स्वकेन्द्रं प्रवर्तते ॥ एवं तयोः सूर्या चंद्रमसे चेश्वरव्यकेन्द्रे तवतः ॥ अथं रव्यादीनां चेश्वरव्यकेन्द्राणि
 कोष्टकेषु लिख्यते ॥ **॥ चेश्वरकेन्द्राणि ॥** ॥ अथ चेश्वरशिप्रसाधनमाह ॥ **॥ ४० ॥ ॥ ४१ ॥**
चेश्वरकेन्द्राणि ॥ ॥ ॥ **॥ चेश्वरव्यकेन्द्राणीति ॥** चेश्वर ॥ चेश्वरव्यकेन्द्राण्यधिकानि ताद्रीच

स	च	मे	ज	व	शु	श
०८	०४	००	००	११	०९	११
२४	०८	२४	०९	२०	१४	०७
२१	१८	१८	५७	४६	२१	३६
१०	५२	५२	५८	०५	०८	२०

क्रांतिशोण्यानि कलीकृतानि । सराशिलिप्तानि षष्ठाष्टवैदः
 १८०० हतानि चेश्वरव्यमरीचयस्युः ॥ ॥ चेश्वरव्यकेन्द्राणीति ।
 चेश्वरव्यकेन्द्राणि चेश्वरव्यकेन्द्राणि चेश्वरव्यकेन्द्राणि चेश्वरव्यकेन्द्राणि चेश्वरव्यकेन्द्राणि
 निकाश्याणि । ततः कलीकृतानि कृतकलानी ॥ **१८००** हतानि

संकलितारख्येत्पनेन प्रकारेणोदमेवपदं॥०॥३॥१६॥सैकंजातं॥१॥३॥१६॥अनेनगुणितंपदार्द्धं॥
 १॥३॥१६॥जातं॥०॥१॥१॥४॥३॥त्रिगुणिणोशु३॥१॥४॥८॥सक्तं॥प्राप्तमुच्चरश्मिफलं॥०॥०॥३॥२॥अनेनप्र
 कारेणयथासंज्ञवमानीय॥४॥॥अथेवद्वेव॥फलेत्यःइष्टकष्टफलानयनमाह॥तर्हिप्रात
 मूलमिति॥तयोःउच्चवेष्टाफलयोःघातःपरस्परंगुणानंतस्यमूलंपदइष्टसंज्ञंनवतितेतुं
 गवेष्ट॥प्रज्ञवेष्टफलतुते॥वेष्टकेषुलिख्यतं॥उच्चफलं॥॥वेष्टाफलं॥॥॥

उच्चरश्मिवेष्टारश्मिः४॥पन्ने
 फलेरूपात्तएकवःविशोऽथ
 वशेषघातमज्ञंअवशेषयो

स	व	मं	उ	व	श	श
००	००	००	००	००	००	००
००	३४	१२	४८	२४	७	५५
३२	५३	३८	५४	१८	३५	५६

स	व	मं	उ	व	श	श
००	००	००	००	००	००	००
३१	४३	०८	००	०३	१४	०७
५२	०६	०६	३०	०४	७	३८

धातः परस्परगुणानंतस्य मूलं षष्ठातिघं कष्टसेज्ञकं आमनंतिकथयति ॥ अत्रोदाहर
 एतद्यथा ॥ ॥ तद्वातमूलं फलमिष्टं सेंदंते तुंगचेष्टा प्रतवे फले पुनः ॥ संशोध्य रूपादवशे
 षष्ठातमूलं वक्कं फलमामनंति ॥ ॥ रवेरुच्चफलं ० ॥ ३२ चेषु फलं च ० ॥ २१ ॥ ५२ अन
 यो द्यातः ॥ ० ॥ ११ अस्य मूलं ० ॥ ३ ॥ ३८ इष्टफलं एवं सर्वेषां ग्रहाणां मानो य इष्टानि कैश्च
 केषु लिख्यते ॥ ॥ इष्टफलं ॥ ॥ अथ कष्टनयनमुदाहरणं ॥ सूर्यस्य उच्चफलमिदं ० ॥

श्री

स	च	मं	बु	र	शु	ष
००	००	००	००	००	००	००
०३	३८	१०	०५	०८	१६	२०
१८	४५	०६	४२	३७	७२	२५

० ॥ ३२ त्रयादिमुद्रं ० ॥ ५८ ॥ ५२ चेषु फलमिदं ० ॥ २१ ॥ ५२ त्र
 यादिमुद्रं ० ॥ ३८ ॥ ०८ अनया द्यातिज्ञातं ० ॥ ३८ ॥ ०३ अस्य मूलं

२८

॥ ३७ ॥ कष्टसेनफलं ॥ एवं सर्वघातनीयकोष्ठकेषु लिख्यते ॥ ॥ कष्टफलं ॥ ॥ ३८ ॥

[illegible]

इष्टफलगुणितयडुलैकं ॥ कष्टफलगुणितयडुलैकं ॥ इष्टकष्टगुणितयडुलैकं ॥

न	व	मे	व	व	मु	श
००	०५	००	००	००	०१	०१
२१	२०	५२	३८	५०	५०	४७
०२	२०	२४	४४	५०	५५	५६

न	व	मे	व	व	मु	श
०५	०२	०४	०२	०४	०५	०१
०२	५०	४७	५०	४८	४९	४७
०७	१२	४७	३६	३८	०८	११

न	व	मे	व	व	मु	श
०४	०२	०३	०२	०३	०३	००
४१	३०	३०	१०	५६	१०	३०
००	०२	०२	५२	४८	३३	४५

३०

अथेष्टकष्टफलात्पांष्टयकष्टयकसंगुणकोष्टकेषुलिरवां ॥ तद्यथाप्रथमंरवे ॥ रविप्रतीष्ट
गुणिताः चंद्रादीनांष्टयैः ॥ चंद्रप्रतीष्टगुणिताः सोमादीनांष्टयैः ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

॥ तैमिप्रतीष्ठगुणितानुघनंदृष्टयः ॥ ॥ बुधप्रतीष्ठगुणिताजीवादीनां दृष्टयः ॥ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥

मे	ले	वृ	श	ना
००	००	००	००	००
१५	१७	३३	३३	२४
२६	५०	३५	२१	३२

कष्टगुणितः ॥ ४५ ॥

ਸੰ	ਭ	ਵ	ਸ਼ੁ	ਬ	ਜਾ
੦੦	੦੦	੦੦	੦੦	੦੦	੦੦
੦੨	੦੮	੧੯	੧੪	੧੨	੦੭
੦੧	੨੯	੫੦	੪੩	੪੭	੦੬

७	८	९	१०	११	१२
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००

कष्टगुणिताः ॥

७	८	९	१०	११	१२
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००

ब	सु	श	न	वं	मे
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	०२	००
००	००	००	००	१७	२६

कश्चुण्डिताः॥

व	शु	श	र	च	म
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	१२	००
००	००	००	००	४३	००

व	म	उ	वृ	शु	श
१०	००	००	००	००	००
०१	००	००	००	००	००
५५	००	००	००	००	००

कष्टगुणिता चंद्रादृष्टयः॥

वै	मं	ब्र	वृ	सु	श
००	००	००	००	००	००
३०	००	००	००	००	००
२८	००	००	००	००	००

गुरुप्रतीष्टगुणितनांशुक्रादीनां दृष्टयः ॥ अक्रप्रतीष्टगुणितनांशुक्रादीनां दृष्टयः ॥ शनिप्रतीष्टगुणितनांशुक्रादीनां दृष्टयः ॥

श	न	व	मं	बु	वृ
००	००	००	००	००	००
००	००	००	०३	०९	००
००	००	००	५८	०८	००

॥ कष्टगुणितनां दृष्टयः ॥

श	न	व	मं	बु	वृ
००	००	००	००	००	००
००	००	००	०९	०६	००
००	००	००	५०	२०	००

श	न	व	मं	बु	वृ
००	००	००	००	००	००
००	०९	०३	०८	००	००
००	२२	४४	३६	००	००

॥ कष्टगुणितनां दृष्टयः ॥

श	न	व	मं	बु	वृ
००	००	००	००	००	००
००	०४	१०	२६	०९	००
००	०८	१०	०५	३०	००

न	व	मं	बु	वृ	शु
००	००	००	००	००	००
००	०९	०४	००	००	००
००	४४	३०	००	००	००

॥ कष्टगुणितनां दृष्टयः ॥

न	व	मं	बु	वृ	शु
००	००	००	००	००	००
००	०५	०३	००	००	००
००	३२	१९	००	००	००

३१

श्रीः

स्वेरिषकषगुणितदृष्टांतरं॥ वंदेष्टकषगुणितदृष्टांतरं॥ तौमेष्टकषगुणितदृष्टांतरं॥ बुधेष्टकषगुणितदृष्टांतरं॥

वे	मं	ज	व	सु	श
००	००	००	००	००	००
२५	००	००	००	००	००
३२	००	००	००	००	००
अ	००	००	००	००	००

मे	ज	व	सु	श	न
००	००	००	००	००	००
३७	००	००	१२	१५	१६
२५	२१	४५	५१	१६	१६
सु	सु	सु	सु	सु	सु

ज	व	सु	श	न	व
००	००	००	००	००	००
००	००	०४	००	००	३३
००	००	३३	००	००	३३
००	००	श्री	००	००	श्री

व	सु	श	न	व	म
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००

गुरोरिषगुणितदृष्टांतरं॥ इकेस्यष्टकषगुणितदृष्टांतरं॥ शनीष्टकषगुणितदृष्टांतरं॥

श	न	व	म	ज	व
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००

श	न	व	म	ज	व
००	००	००	००	००	००
००	०७	३६	१६	०१	००
००	४७	२६	२६	०१	००
००	००	००	००	००	००

न	व	म	ज	व	सु
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००

यवनमरवादीनां सप्तकवर्गालिख्यंतं ॥ छ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
 रवे सप्तकवर्गालिख्यंतं ॥ चंद्रस्य सप्तकवर्गः ॥ ॥ ज्येष्ठस्य सप्तकवर्गः ॥ ॥ बुधस्य सप्तकवर्गः ॥ ॥

श्रीः

१	०	प	शु	स	१	१	प	श	स०	१२	६	प	शु	अमि	१३	७	प	शु	अमि
हो	०१	प	शु	स	हो	०२	प	व	अश	हो	०१	प	व	अमि	हो	०१	प	शु	अमि
दे	०१	प	शु	स	दे	०२	प	श	स०	दे	०१	प	व	अमि	दे	०२	प	व	स्व
स	०२	प	मं	स	स	०४	पु	शु	स०	सा	०२	प	स्व	स्व०	स	०४	प	श	अमि
न	०३	प	व	स	नो	०५	प	श	स०	न	०२	प	श	स्व०	न	०५	प	श	अमि
को	०३	प	व	स	को	०	प	शु	स०	को	०२	प	शु	अमि	को	०६	प	श	श०
त्रिं	०८	प	श	स	त्रिं	०	प	व	अश	त्रिं	०५	प	शु	अमि	त्रिं	१५	प	व	श०

३२

॥ गुरोः सप्तकवर्गः ॥ शुक्रस्य सप्तकवर्गः ॥ ॥

॥ शनिः सप्तकवर्गः ॥ ॥

ग	७	प	शु	अ. मि
हो	०२	प	शु	स.
इ	०३	प	शु	अ. मि.
स	०५	प	श	अ. मा
न	०७	प	म	स.
दा	०८	प	वु	स.
त्रिं	०२	प	वु	स.

ग	०८	प	मं	अ. मि
हो	०२	प	वु	अ. मि
इ	०३	प	वु	स.
स	०५	प	वु	अ. मि
न	०६	प	व	अ. मि
दा	०८	प	वु	अ. मि
त्रिं	१८	प	व	अ. मि

ग	०८	प	मं	स
हो	०१	प	मं	स
इ	०१	प	मं	स
स	०१	प	शु	स
न	०१	प	वं	स
दा	०१	प	मं	स
त्रिं	०२	प	वु	स

अथ यवन मतेष्टक कश्चाद्यनमाह ॥ रूपस्वोच्च इति ॥ स्वोच्चस्वोच्चस्थाने रूपं एष्वत्रिकोणे स्वमूलचि-
 एस्थाने ॥ वरणरहितरूपं चरणानं रं पं ३ स्वस्वस्वराशो अर्द्धरूपस्या अथि मित्रगृहवर्तमानेना
 गांशानां अष्टमांशा ३ नात्रयं मित्रतो द्वि ३ चतुर्थीशः ॥ समगृहगृहसमक्षेत्रगते चरूपं स्याद्व
 मां १५ अरिगेशत्रुशत्रुगृहे सूर्यसागः षोडशतमोत्तागः १५ अथिरिपुगृहे अथिशत्रुगृहे दंतंशः त्रय
 स्य द्वात्रिंशतमोत्तागः ३२ नीचस्वस्वोच्चराशिस्थे शून्यमेव ॥ किमेनदित्ययेकायां एतच्छुभारव्यभि
 ति ॥ एतत्पूर्वोक्तं शुभारव्यं शुभसंज्ञां अशुभं च पुनर्वाक्यं पूरणगृहेषु स्वोच्चादिवर्तिषु स्वोच्चाद्युक्तस्था
 नास्थितेषु तद्गुणं तनतत्रतत्र उक्तेन सुतेत ऊनं वजितं एतत्तु मित्यर्थः ॥ एवं गृहेषु एवं अमुना प्रकारेण गृहे
 षु शुभं अशुभं ज्ञेयमित्यर्थः ॥ अन्यवर्गेषु षष्ठ्यु ०४ होरादिषु शुभं ज्ञेयमित्यर्थः ॥ नियतं निश्चितं वदंति कथय

न्ति॥ मुनयेः ऋषयः पुराणाः पुरातनाः प्रेयेवरोच्चादिफले इति॥ ये पूर्वमुक्ते सौचराणां ग्रहाणां मुञ्चादिशुक्ता
 मुक्तेफले॥ ते सरूपवर्गा द्विरूपोण सह वर्तमानः सरूपः सरूपश्चासौ वर्गश्चरूपवर्ग तस्यार्द्धं ०४ तेन विज्ञादि
 ते विज्ञाने कार्ये॥ ततस्तदनंतरं सकोष्टकस्वप्नकवलीणां विद्यायकत्वा मुखकेष्टके आदिकोष्टकेष्टके
 तैस्थाय्ये ततः किं कर्तव्यमित्यत आह॥ तद्विशिष्टं इति॥ तद्यद्युरवकोष्टकेष्टके ततद्वाशिसंज्ञातदलादि
 केष्टुहोरादिकेष्टुवर्गेषु अतोतंतरंतस्यार्द्धं निधेयं स्थाप्यं॥ कुत्रस्थाय्यमितिशेषेषु अवशिष्टेषु वैकौष
 ष्वकोष्टेषु तदेतद्विद्विः अपीति निश्चयः पंक्तिद्वये पंक्तियुग्मे द्वुवरस्य ग्रहस्य मुक्ताशुभानीयते तस्येत्यर्थः॥
 ॥ अथा पुनः किं कर्तव्यमित्यपेक्षामाह॥ ॥ राशिश्चरस्य पराशिस्वामिनः अपीति निश्चयेन फले शुक्ताशुभारब्धे
 त्योच्चादिके सप्तगणप्रसूते सप्तकवर्गजाते॥ ॥ तदीयत्येयुत्या योर्गान आदिप्रकोष्टकोस्थे प्रथमकोष्टकमे

संताडयेतरसंगुणयेतर॥ पुनः किं कर्तव्यमिषेकायाप्रादु॥ उत्तेफलेइति॥ उत्तेफलेइदं अपि फले पूर्वनि
 वेधितेदस्वस्थपिक्वोत्तकर्मक्रमः कर्तव्याः ताक्रमः शेषगणोऽवसिष्टवर्गोऽप्यंजतगोणोहोरादि
 स्वेष्टवरजैः स्वस्वामिसंबंधैः फलेः शुक्ताशुक्तेः पुनस्तदनंतरं सकलानि तानि शुक्ताशुक्तानि। व
 र्गशततस्यग्रहवीर्यघातमूलेन वर्गोऽशोऽहोदिस्वामीतस्यग्रहः वर्गस्थोऽग्रहः तयोः वीर्येषु डूले
 केतयोर्घातः परस्परगुणनंतरं मूलं तेन दृष्ट्या रगुणयेतर॥ राश्यादिकवर्गजीनां शुक्तानां फ
 लींती इत्यममुताप्रकारेण स्फुटत्वं जवति च अपरं मुनेः सद्यवनस्य संमतं॥ अत्र उदाहरणार्थ

गणितक्रमेण लिख्यते ॥ १८॥ ॥ स्वेच्छेयमिति शक्तिरुदाहरणं ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥ छ ॥

छत्वार्यां ॥ ॥

रामसत्य

रवेरियुक्ते ॥ ॥

॥ वेदस्य इष्टकं ॥ ॥

उ	मूत्रि	स्व	मि	मि	स	श	श	नोव
०१	०३	०१	०३	०१	०१	०१	०१	००
०१	०४	०२	०२	०४	०६	१६	३२	००
००	०१	०२	०५	०३	०७	१५	३१	०१
००	०४	०२	०२	०४	०८	१६	३२	०१

म	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०२	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०३	०६	०६	०६	०६	०६	०६
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

म	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०२	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०३	०६	०६	०६	०६	०६	०६
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

सौमस्यइष्टकेश॥

वृधस्यइष्टकेश॥

गुरोरिष्टकेश॥

धुक्सेष्टकेश॥

ग	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०३	०३	०३	०१	०१	०३	०३
०८	१६	१६	०४	१६	१६	१६
०५	०५	०५	०१	०७	०५	०५
०८	१६	१६	०५	१६	१६	१६

ग	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०३	०३	०२	०३	०३	०१	१
०८	१६	०४	१६	१६	१६	१६
०५	०५	०१	०५	०५	०७	०७
०८	१६	०४	१६	१६	१६	१६

ग	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०३	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०५	०७	०७	०७	०७	०७	०७
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

ग	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०३	०३	०३	०३	०३	०३	०३
०८	१६	०४	१६	१६	१६	१६
०५	०५	०१	०५	०५	०५	०५
०८	१६	०४	१६	१६	१६	१६

शानरिष्टकेश॥

रव्यादीनां गुरुदिष्टकेशयुतिवत्

सातिगुरुकोष्टकोटद्वयन्येषुष्टकेशयुतिवत्

ग	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०७	०७	०७	०७	०७	०७	०७
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

ग	हो	दे	सा	ना	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०७	०७	०७	०७	०७	०७	०७
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

युति:	मु०	ग	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
०१	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३	१३
०२	१५	१२८	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६
०३	११५	११५	११५	११५	११५	११५	११५	११५
०४	३२	२२८	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६

३५

पुतिः॥

लौमत्या॥

॥ युति ॥

बुधस्य॥

॥ युतिः॥

गुरोः॥

॥

४१

२३

१६

१६

१६

युतिः॥

२५

१६

३०

१६

२३	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
४१	४१	४१	४१	४१	४१	४१
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

२१

१६

४३

१६

२३	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
४३	४३	४३	४३	४३	४३	४३
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

०८

२५

०८

२३	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
२३	२३	२३	२३	२३	२३	२३
६४	६४	६४	६४	६४	६४	६४
२५	२५	२५	२५	२५	२५	२५
३२	६४	६४	६४	६४	६४	६४

शुक्रस्य॥

युतिः॥

॥ शनेः॥

२५	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
२५	२५	२५	२५	२५	२५	२५
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८
३०	३०	३०	३०	३०	३०	३०
६४	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८	१२८

०१
०२
०३
०४

२५	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६
०३	०३	०३	०३	०३	०३	०३
०८	१६	१६	१६	१६	१६	१६

रव्यादीनां राश्यादीं रवरश्च जामुजफल युतिगुणित आदिकोष्टकेषु यथा यथा फलानि लिख्यन्ते ॥ यथा प्रथमं रवे ॥

॥ २७ ॥ २

ग	हो	डे	स	ना	दा	त्रि
२५	२५	२५	२३	७	७	०१
१२२	२५६	२५६	२५६	१२२	१२२	३२
३३	३३	३३	२७	७५	७५	४८
१३८	२५६	२५६	२५६	१२२	१२२	३२

ग	हो	डे	स	न	दा	त्रि
१३	८१	१३	३२५	१३	३२५	८१
२५६	२०४	५१२	४०८	५१२	४०८	२०४
८५	२७	८५	४४	८५	४४	२७
२५६	२०४	५१२	४०८	५१२	४०८	२०४

४	हो	डे	स	न	दा	त्रि
४८३	४८३	४८३	५३८	२०३	५७५	५७५
१२४	२०४	२०४	२५६	२५६	२०४	२०४
४७३	४७३	४७३	१८८	३७	१५८	१५८
४२४	२०४	२०४	२५६	२५६	२०४	२०४

ग	हो	डे	स	न	दा	त्रि
२५६	२०४	५१२	४०८	५१२	४०८	२०४
१२४	२०४	२०४	२५६	२५६	२०४	२०४
४७३	४७३	४७३	१८८	३७	१५८	१५८
४२४	२०४	२०४	२५६	२५६	२०४	२०४

शनिः॥

गुनाः ॥

रूप

शुक्रस्य ॥

याने ॥

ग	हो	डे	स	ना	दा	त्रि
७५	७७	७७	७७	१६१	१६७	१६७
५१३	१३८	१३८	१३८	१०२४	१०२४	१०२४
८७५	१७५	१७५	१७५	१०२४	१०२४	१०२४
५१३	१३८	१३८	१३८	१०२४	१०२४	१०२४

ग	हो	डे	सा	ना	दा	त्रि
५७५	५३५	६२५	५७५	७७५	५३५	५७५
१०२४	१०२४	२०४८	२०४८	१०२४	१०२४	१०२४
१५८५	१६७७	१५२१	१६७७	८७५	१६७७	८७५
१०२४	२०४८	२०४८	२०४८	१०२४	२०४८	१०२४

ग	हो	डे	स	ना	दा	त्रि
२३	२३	२३	२५	१३	१३	२५
१२८	२५६	२५६	२५६	५१२	२५६	२५६
२८७	२७७	२७७	२७७	८०५	२७७	२७७
१२८	२५६	२५६	२५६	५१२	२५६	२५६

वर्गशतिः अत्रोदाहरणं ॥ रवर्धया ॥ यथामंगदस्या ॥ वर्गशोत्तरुस्तस्य वीर्यं षड्भुलेकं ॥ धरापटतद्वर्ग
 स्थोरवित्तस्य वलं ६॥ २०॥ ३६ अनयोर्घाते कृते ज्ञातं ४३ ॥ ३६ ॥ ४९ अस्य मूलं ॥ ६॥ ३२ ॥ ९८ अनेन गुणितं ग
 भुक्तफलं ज्ञातं १॥ ७॥ ४७ एवं होरादीनां विधाय लिखितं ॥ ॥ इति कल्याणकृतकल्याणकारीनाम ॥ ॥
 इष्टकष्टफलधाय ॥ ॥ अथायुर्दायायो व्याख्यायते ॥ तत्प्रयोजनमाह ॥ आयुर्ज्ञानादेव होराफलानां
 कर्तुं यस्मान्निर्णयः शक्यते तत्र ॥ आयुर्दायः संप्रदायागतो यं स सिद्धिधायः प्रीतये कथ्यते तत्र ॥ स्यष्टं अथ
 स्फुटगुणकसाधनमाह ॥ एकोनदीधिति समादिह गच्छ तोयद्रूपादिरूपवयसंकलितद्वयं स्यात् ॥ वैश्वो
 च्चरश्मिजप्रयोस्वमरीचिसंज्ञं तज्जायते तत्र गुणकद्वितयं तदाख्यम् ॥ ऊने सवेतां निजदीधितिं त्यः
 षोडशफले ते यदि रश्मियुक्ते तद्विस्त्वांशुत्तिपुद्गते ते तद्भातमूलं गुणकः स्फुटः स्यात् ॥ एकोनः एव नः ऊ

सू	चं	मं	वु	वृ	शु	श
००	०७	००	१४	०४	०२	१८
०१	४८	२५	५६	१०	२५	२६
४५	३४	५४	१४	१४	२१	४२

सूर्यादीनां वेशारश्मिजसंकलिता
 निलिख्यंते ॥ इमनिसकलितानि
 स्वस्वमारीविस्वस्वरश्मित्तानि
 स्वस्वगुणकात्तानि ॥ तद्यथा ॥

सू	चं	मं	वु	वृ	शु	श
०३	११	००	००	००	०१	००
२८	२६	४३	०२	१२	४८	३८
१५	३५	५८	०५	०३	५५	१८

सूर्यस्योच्चसंकलितं ० १ ४ ५ उच्चरारश्मयः १ ३ १ ८ इदं निजरश्मित्तुनं वर्तते ॥ अतः कारणान्नि
 जरश्मियुक्तं जातं ॥ १५ ४ अर्द्धितं ० ३ ३ ३ २ मिजरश्मित्तुनं ० ३ ० ४ जातोच्चगुणकः ॥ एवं यथासंभवमा
 योच्चगुणकोष्ठेष्टगुणकाश्च

सू	चं	मं	वु	वृ	शु	श
००	०१	००	०२	०१	००	०२
३०	४४	४८	२८	१२	५६	४७
४८	३८	५७	४१	५५	२२	४८

सू	चं	मं	वु	वृ	शु	श
०१	०२	००	००	००	००	००
०५	०८	४२	३०	३४	४२	४१
३८	१७	५८	५८	३६	१०	१४

१	०५	३८
०१	००	००
३०	३०	३०
४८	४८	४८

लिरिख्यंते ॥ यः उच्चगुणकाः
 ॥ तद्वातमिति ॥ सूर्यास्योच्चगुण

का० १३०४ वैष्णवगुणकश्च १॥ ५॥ ३८ अनयोर्घातः ०३३।४२ अस्यमूलं ॥ ०॥ ४४५८ जातः स्फुटगुणकः

॥ एवं यथा संतवमानो यको एकैषु लिख्यते ॥ अथाश्रयगुणकसा
 यने ॥ वर्गात्तमे स्वतवने स्वनवांशके च स्वत्र्यंशके च गुणको दित
 यं निरुत्तः ॥ अथ द्विरूपमपि मित्रगृहे सुहृद्भिस त्र्यंशके समगृहे चै

रु	व	म	कु	ब	शु	श
००	०१	००	०१	००	००	०१
४४	५६	४५	०८	५०	५४	२३
५८	५७	२४	०५	१४	१३	१०

खलु रूपमेव त्र्यंशो नितं रिपुगृहे ध्यरिते दलं स्यादेत्यो गुणे तवतियः खलु कश्चिदेकः ॥ वेदो द्व
 वस्तु तगुणागणकेः प्रदिदि शो हारा दिवर्गगुणकस्तु तवेतदद्व ॥ वर्गात्तमश्वरादिप्रथमं मध्यमः
 त्वतवने स्वतवने स्वद्वे त्रं । स्वनवांशः यत्र तत्र राशौ स्वकीयन वमसागः स्वत्र्यंशः के स्वकीयदेष्टा
 एता गुणको गुणकारो दितयं रूपं द्वयं निरुत्तं कथितः ॥ अथ द्विरूपे ३ अयि मित्रगृहे समगृहे त्रि

श्री

३८

ऽधि मित्रक्षेत्रे ॥ सुहृद्भे मित्रक्षेत्रे सत्र्यं शकं तृतीयं सागो न संहितं रूपं कौ ॥ (समग्रं हे समक्षेत्रे रूपमेव
 ॥) त्रिंशो नितं तृतीयं सागो नितं रूपं ॥ (३) रिपुगृहे शत्रुक्षेत्रे ॥ अघारि च ॥ धि शत्रुगृहे हृदलमर्द्ध
 ॥) स्याद्देवेरा ॥ एतत्तु तौ स्यागुणकारो न वतियः ॥ खलुकश्चिदेकः ॥ सवेदो द्रुतश्च तर्जकेतुगुणारा
 शिगुणकारः ॥ गणके ज्योतिर्विदिः प्रदिष्टः कथितः ॥ यदि वर्गो तत्र मादि स्थितो ग्रहो न वर्तित तदा नूप इयमे
 वचतुर्जितं राशिः गुणः स्यात् ॥ अन्यथा घर्द्ध रूपमधि मित्रगृह इत्यादि विचारणीयं ॥ होरादि वर्गगु
 णकारस्तु तद्वत्तवे एते पि गुणपागदिता मरुद्भिरपेक्षयानंतर ताडकानां ॥ नगांशका नुद्रमिता ह्य
 घीष्टराशौ सुहृद्भे शमनि मूर्च्छा नांशाः ॥ नवाश्विनो नूपमुदासराशौ कुट्टंशका विश्वमिता द्विषड्भे ॥
 अथानगांशास्त्वधि शत्रुराशा देते स संज्ञा निजराशि वड्या ॥ एते पि इमे पि गुणपागुणनघागपागदिताः क

थिताः॥महद्विर्द्वैरपेक्षयानांतरताडकानां किंनिकटवर्तमानानां॥नागांशकाःसप्तमांशकीःनुदमि
 ताएकादशपरिमिताः॥११॥अथीश्वराशौअथमित्रराशौ॥सुहृद्देशानिमित्रगृहेमूढीनांशाएकविंश
 त्यांशाःनवशिमनएकोनत्रिंशत्संख्याकाः॥१२॥रूपंरूपमेवोः॥१३॥उदाशाराशौसमगृहे॥कुड्यंशत्यंशाः
 विश्वमितास्त्रयोदशसंख्याकाः॥१४॥द्विषद्देशत्रुराशौत्रयोनांशास्त्रयस्त्रयएवसप्तमांशाः॥१५॥अ
 थिशत्रुराशौएतेनसंज्ञाःनिजस्वकीयराशिवर्ज्या॥वर्गात्तमात्मीयनवांशद्वेस्येतेगृहेद्वितयंगुणः
 स्यांतर॥एतैरथीश्वरादिणैर्निहन्त्यादुदीरितैराशिगणैस्ततस्तं॥गृहादिकेवर्गगणस्वकीयेद्विकोगुणस्त्रयं
 शविवर्जितःसः॥अथीश्वमेमित्रगृहेनवांशाविशेष्यरूपंनसप्तस्यमेहनवांशकाःपंचविरोधिरा
 शौगुणं॥शकःस्यादधिवेरिणोभोपूर्वतपूर्वागुणकायउक्तावर्गबुसप्तस्विहगुणसंज्ञाः॥गुणा

३८

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

श्री

शेषत्रुगृहगुणांशकस्तृतीयांशकः ॥ अधिवैरिणोत्त अधिशत्रुरशौ ॥ पूर्वमिति ॥ ॥ पूर्वप्रथमं
नवपूर्वाराश्याद्या गुणका गुणकाराये उक्ताः कथिताः वर्गेषु सप्तसु गुणपसंज्ञाः गुणप इत्यर्थः ॥ गु
णगुणनीयाः ॥ गुणो गुणकोरेः स्वेः स्वकीयेः अधिकारलक्षणाधिकारप्रोक्तैः कथितैः गुणः
स्यात् ॥ गुणोत्तवेत् ॥ अथानंतरमिच्छीतैः संयुतैस्तैर्गुणगुणितै रित्यर्थः ॥ ॥ स्मृतः कथितावुद्येः पं
डितैराश्रयसंज्ञा आश्रयारब्धः ॥ अत्रादाहरणार्थं प्रथमतः सूर्यस्याश्रयगुणकानीयते ॥ तद्य
था वर्गोत्तम इति ॥ ॥ अत्र वर्गोत्तमस्वत्तवनस्वनवांशस्वत्र्यंशेषु प्रथमे एकस्मिन्नपि स्थलेनास्ति
वर्तते च समग्रोद् ॥ अतो राशिगुणकस्तुरूप ॥ ॥ विदोद्भूतं चतुर्जितं ॥ तद्वैष्वर्गेषु ॥ तद्यथा
प्रदर्शते ॥ ॥ एते गुणपसंज्ञा गृहादिगुणकाः एतेऽनंतरगुणकैर्गुणपाः अनंतनगुणका गृहादिके वर्ग

४०

गणइत्यादिमात्राः॥ अत्रापिसमग्रद्वन्नादूपराशिगुणकः॥ एतेराश्यादिगुणकैराधिकारप्राप्ते

०२	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०१	०१	०२	०२	०२	०२	०२
०४	०८	०८	०८	०८	०८	०८
स	स्व	स	अभि	स	स	स
ग	ग	ग	ग	ग	ग	ग
०१	०२	०२	०५	०२	०२	०२
०२	०२	०२	०३	०२	०२	०२

०२	हो	दे	स	ना	दा	त्रि
०२	०२	०२	०५	०२	०२	०२
०४	०४	०८	२४	०८	०८	०८

गुणितजाताःएषामैकं
समद्वेदनांएवजातास्
इत्याश्रयगुणकः॥

अथवद्वस्य॥ अथवर्गीतमाद्यधिकारेवर्गीतमेवतते॥ अ
तःकारणातराशिगुणकोद्वयंसवेदोद्वितःसगुणोत्तवति॥
होरादिवर्गीगुणकस्तद्वी॥ एतेगुणपसंज्ञाः॥ अत्रराशिसंज्ञके

नानंतरगुणकेन राशिगुणनीयः॥ तद्यथा॥ राशिभिन्नस्य॥ अतः कारणान्तरवाश्विननएकोनविंश
 तएकविंशत्यंशाः॥ अनेनैराशिगुणगुणनीयः॥ होरदिगुणकस्तयथाधिकारप्रेतगुणके
 गुणनीयः॥ तद्यथा अधिकारप्राप्तलिखितागुणकाः॥ एतेगुणितजाताः

एषां समेदानीमेव ज्ञातश्च दस्य
 अयगुणकः॥ एवयथा संज्ञवमानोद्यसर्व
 वंलिखमंशानीयाः॥ आश्रयगुणकाः
 रवादीनाद्याश्रयगुणकाः नमंशकाः

ॐ	हो	दे	स	न	दा	त्रि
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०२	०४	०४	०४	०५	०५	०५
मि	स्वि	स	मि	मि	स	श
२५	०२	०१	१३	१३	०१	०५
२१	०१	०१	०५	०५	०१	०५

ॐ	हो	दे	स	न	दा	त्रि
२५	०१	०१	१३	१३	०१	०५
४२	०२	०४	३८	३८	०४	३८

स	व	म	उ	र	श	
०१	०२	०१	०१	००	०१	०१
१२	३३	६	५०	५३	५५	००
३०	०५	३०	००	२०	३०	००

र	व	म	उ	र	श	
२८	६४३	३१	३३	०४	५२	०१
२४	२५२	२४	१८	०८	३७	०२

आयुर्विद्यानाजोग्यगुणकारानयनमाह ॥ अस्य स्फुटस्यापि तवेद्विधायः ॥ तद्वर्गमूलं स्वत्वकर्मयोग्यं आ
 युर्विद्यानागुणकार उक्तः ॥ अस्याश्रयगुणकस्य स्फुटगुणकस्य स्यष्टगुणकस्य योवधः परस्पर
 गुणानां तद्वर्गमूलं ॥ ॥ तस्य वर्गमूलं मूलमेव ॥ स्वत्विति निश्चयेन कर्मयोग्यकर्मत्रित आयुर्वि
 द्याने गुणकारगुणक उक्तः कथितः ॥ अत्रोदाहरणं ॥ ॥ तद्यथा सूर्यस्याश्रयगुणकः ११२३ ॥ ३३

३३

सुटगुणकश्च० ४४।५८ अनयोर्धृतः।०।५४।२० अस्यमूलं॥०।५४।११ अयंकर्मयोग्यगुणकः॥
 एवं सर्वेषामानीय लिख्यते॥ ॥ कर्मयोग्यगुणकाः॥ गृहस्य लिप्ताः खरवसिद्धः २४०० सक्ताः

स	व	मं	व	वृ	शु	श
००	०१	००	०१	००	०१	०१
५७	१३	५८	२६	५१	१८	१०
११	२५	१८	३१	४५	०८	३८

प्रोक्ता कलाः शेषमिहायुषोत्र॥ ॥ गृहस्य लिप्ताः कलाः ख
 वसिद्ध २४०० सक्ताः चतुर्विंशति शतैर्नीक्ताः प्रोक्ताः कलाः शेषं
 मवशिष्टं॥ इहास्मिन्नायुसायने। आयुष आयुर्दियस्य॥ ॥
 उदाहरणं॥ तद्यथा॥ ॥ सूर्यस्य कलाः॥ १॥ २४०।३० खरवसिद्ध

४३

सक्ते २४० शेषं॥ आयुः कलाः १६४०।३० एवं सर्वेषामानीय लिख्यन्ते॥ ॥ चंद्रस्य २१८८।२२
 सौमस्य २०८६।५४ बुधस्य २०५६।१८ गुरोः ६४।० शुक्रस्य ७२५।४६ शनेः॥ ६६८।४५ लग्नस्य ४४०।३०॥

श्री

॥ अथ हर संज्ञा वमाह ॥ लगने ग्रहो नं यदि षड् हो स्यो हीनं तदानीं हर संज्ञा वः स्यात् ॥ नैवाधिके तत्र स्वगो न
 लिप्तीकते राशिकलाति ॥ १८०० ॥ राप्र आयुः कलानां सहरः स्फुटः स्यादुपाच्च दाल्यः सहरस्तदानीं ॥
 रूपादि शुद्धो गुणकस्ततासमेवं हि पपयुचरो लगने ॥ शुक्लानग्ने तु ह्नो द्विनिघ्न आयुः कलात्पो ह
 रलव्य लिप्ताः ॥ विशेषनीया यदि रूपाको नो हरस्तदानीं गुणके न गुणपाः ॥ लगनता कालिकिल
 ग्रहो नं सूर्यादि स्पष्ट ग्रहो नं यदि षड् हो स्यो हीनं तदानीं हर संज्ञा वः स्यात् ॥
 अधिको षड् हो स्यो हीनं तदानीं हर संज्ञा वः स्यात् ॥ सति हर संज्ञा वः तदानीं नयनमाह ॥ तत्र हरानय
 नैर स्वगो न लगने ग्रहो नं लगने लिप्तीकते कलीकतो राशिकला १८०० ॥ वित्तके ॥ आयुः कलीनां
 आयुः दयलिप्तीतां सहरः स्फुटं स्पष्टः स्यात् ॥ तदे रोयदा रूपादल्यक न स्वदानी रूपादि शुद्धः

भुजस्य हरश्च दूपादूनेतवतितदानामर्द्धकल्पनूपादिशोघयेत ॥ आयुः कालास्य आयुलिप्ता
 त्पादूनेतवतितदानामर्द्धकल्पनूपादिशोघयेत ॥ आयुः कालास्य आयुलिप्ता
 त्पादूनेतवतितदानामर्द्धकल्पनूपादिशोघयेत ॥ आयुः कालास्य आयुलिप्ता
 त्पादूनेतवतितदानामर्द्धकल्पनूपादिशोघयेत ॥ आयुः कालास्य आयुलिप्ता
 त्पादूनेतवतितदानामर्द्धकल्पनूपादिशोघयेत ॥ आयुः कालास्य आयुलिप्ता

स	च	म	उ	वृ	शु	श	१३६२१०५ चंद्रस्य १५।४८।०१ सौमस्य २०८६।५४ बुधस्य १८५५।६
२७३६५०	००	२७८	०५	१८६	१२८	गुरोः ५८१४ शुक्रस्य १५३८।५२ शनिः ४४०।३० लग्नस्य ४४०।३०	
२५	२१	००	१३	४६	४८	३८	चक्रपाताद्वहानिमुल्लोपसंहरति ॥ एवमिति ॥ एवममुनात्र
कारेण कार्यं कर्तव्यं चक्रपातद्वहानिचक्रपातद्वहानिः ॥ आयुषि अंशे अंशो द्वेपिंटा युदीवे ॥ मेस							

श्री

गीरवो निसर्गा युषि जीवशर्मादिते स्वरायुषि हारं कृत्वा संचवे सति ॥ एककोणे द्वारे गुणं कृत्वा ॥
यदीयवर्षाद्या नयनं आयुरिति ॥ आयुलिप्ताः आयुषः स्युः कलाः स्वगुणगुणिताः स्वस्वकर्म
यो न्यनगुणे न गुणिताः ॥ व्योमश्चरन्त्या शिवसक्ताः दिशत्या २०० तक्ताः हि निश्चयेन ॥ क्रमेण आश्च
 वर्षाणि ॥ मासाः दिवसाः द्वादिकाः विना द्यः पलानि स्फुर्त्तवेयुः ॥ **एवमिति ॥** एवम्प्रमुना प्रकारेण
 सर्वद्युत्तरज नितं सर्वग्रहज नितं आयुः आनीय लग्नादायुः साध्यां कथितविधिना उक्तप्रकारेण
 ॥ किंतु लग्ने विशेषः ॥ तं विशेषमेवाह ॥ **लग्न इति ॥ ४५ ॥** लग्ने वीर्यास्यधिके वत्साधिके सति तत्तुल्ये
 वर्षेयुतं तस्य लग्नस्य विधेयं कर्तव्यं ॥ आयुरायु एव ॥ तगादिकां च पितृंशादिकादपि अनया ता
 लव्यवर्षादि नौत्राणीकया वर्षादिनां संयुते युक्ते ॥ त्रयोशायुर्द्वये कर्तव्यं ॥ **अत्रादाह ॥** पथर्मस्यस्यो शायुर्द्विवर्षाणि
 साधयेत् ॥ **स्यस्यो शायुः लया ॥ १३६ ॥ १०५**

४५
४४

स्वकर्मयोग्यगुणानां नन ०।५७।११ गुणिता जाताः १३०२।५४।२३ पताद्यो ममून्या शिवत्ताः लघ्वं वर्षा
 णि ०६ शेषं १०२।५४।२३ द्वादशगुणीयस्य ६०० उपर्युपनिचयितं जातं १२३४।५२।३६ पुनर्दिशत्यान
 तं लघ्वानासाः ६ शेषं ३४।५२।३६ त्रिंशद्गुणितं १०४६।१८।०० द्विशत्यानर्त्तलघ्वादिवसः ०५ शेषं ४६।१८।००
 षष्ट्यागुणितं १२७७८।०।० द्विशत्या २०० लघ्वाघटिकाः १३ शेषं १७८।०।० पुनः षष्ट्यागुणितं १०६८०।०।०
 पुनर्दिशत्यानर्त्तलघ्वानि पलानि ५३।६।५।१३।५३ वं सर्वेषामानीय लिख्यते ॥ अत्राशाब्दुदयि
 किंतु लग्ने विशेष इति वाक्या लग्ना
 रः क्रियते लग्ने तु दीर्घास्त्यधिक इति
 स्ति तथापि उदाहरणार्थं लिख्यते ॥

सू	च	मं	बु	दृ	शु	श	ल
०६	०८	१०	१३	०४	१०	०३	०२
०६	०५	०४	०६	०३	०१	०२	०५
०५	१८	११	१४	००	२३	०६	११
१३	३०	२६	३६	२४	३०	२७	००
५३	२३	००	३०	२५	२३	३३	००

तुदयिगतं विशेषः संस्का
 ॥ अग्नग्नवीर्याधिकं ना
 स्पष्टं लग्ने ॥ ०।७।३०।३००॥

श्रीः

स्यदंलग्नौ श्रवणानिसर्ति। नागादिदिक्मिदं। ७। २०। ३०। अस्मादनुपातलघ्वंवर्यादि०। २। २। ६। १०। अनेन
सर्वमानीतमायुर्युक्तंजातं॥ २। ५। १। ०। ००। अथपिंडायुर्दयिमाह॥ नंदेदवएकोराविंशतिसंख्याकाः
१८ वाणायमाः पंचविंशतिसंख्याकाः २५ शरद्वमाः पंचदशसंख्याकाः १५ दिवाकराद्वादश १२ पंच
वः पंचदश १५ कुपद्माः एकविंशतिसंख्याकाः २१ नखाविंशतिसंख्याकाः ४२० भास्वत्प्रमुख
ग्रहाणां नविवर्षकरवेचराणां॥ पिंडायुषोद्वाः पिंडायुर्दयिवर्षाणि निजतुंगंगानां स्वयं नमो
स्वीशवर्तमानानां॥ अस्यायुर्दयिस्तस्य सप्तानयनमाह नियोच्च शुद्ध इति॥ निजोच्च शुद्ध स्वर्क
यपनमोच्च शुद्धः वचनोग्रहः विशोध्यस्त्राज्यः समंडलाद्वादशनाशितः षड्वनोनकश्चेत्॥ ष
ड्वाभ्रनश्चेत्॥ यथास्थितो यथावस्थः षड्वननाधिकः षड्विंशतिनाधिकः। लिखितः का

४५

लीकृतः संगुणितः निजादेः स्वतुंगवर्षः ॥ तत्रापि ॥ तत्रापि डाखुर्दधि । स्वात्नसर्वं इलोचनेः षट्शता
धिक एकविंशति सहस्रैः २१६०० उद्धृते सीतलके सति । यत्कालमाय्यते प्राप्यते वर्षमासदिननाडि
काक्रमदिकं ॥ तत्रापि इतवं मायुनिष्पद्यते कथ्यते ॥ अत्रोदाहरणं प्रथमं नवे ॥ नविः १६।१।२०।३० अ
स्य परमोच्चं ॥ ८१ असौ दुजोजनूः ६।१।३०।३० यद्भवनाधिकत्वाद्यथास्थितः । कालीकृतः १०
८८८।३० श्वतः परंचक्रपाताद्दहानि संस्कारो हरः ग्रामेनः १६ अनेन असौ न आखुः कला
१०८८८।३० तत्कालन्यं कलादिफलं १८।१६।३५ अस्मिन्मायुः कलाल्यः शोधितं ज्ञाते ८०२।५५
त्र्यंशकापहानेः संज्ञवो नास्ति । श्वतः कानणादिता एव स्य स्याः कला ८०८२।५५ निजादेः
गुणिता जाताः ॥ १८१६५८।२० स्वात्नसर्वं इलोचने ४२१६०० उद्धृताः लब्ध्वं वर्षाणि शेषा

८८५८
८८५८२

स्वात्तनसचंदलोवनेः २१६०० द्वादशगुणांषध्यापिनिवटापितंजातं १०६३००१० हनतत्तंलघ्वंसा
 सः ४ शेषं १६६००१० त्रिशद्गुणितं ५६१०००१० हनतत्तंलघ्वादिवसाः २१ शेषं १३८०००१०
 गुणितं २००००१० हनतत्तंलघ्वंघटिका ३८ शेषं १२००००१० षड्गुणितं ४३२०००१० हनतत्तंल
 घ्वंपत्तारि २०१ वर्षदि ८१४१२१३८१२० एवं सर्वेषामानीयलिष्यते ॥ ॥ त्र्यंशाशायहानिमा
 हा ॥ त्र्यंशकमिति ॥ ग्रहः ४ त्र्यंशकं त्रिंशत्तं हनति शत्रुपेशत्रुहेत्रेस्वापुषः स्वर्गदायात् ॥
 स च म बु वृ शु श यक्रवानगोविपनीतगामीनहनतीत्यर्थः ॥ सूर्यलुप्तकिराणोऽस्तमि
 तः श्रद्धहानिकोऽर्द्धनाशकः प्रोद्धपत्यत्कान्तार्गविदिनेशनंदनौ शु
 क्रशनेश्चनौ ॥ चक्रार्द्धहानेर्विशेषविचारमाह ॥ चक्रार्द्धहानावि

श्री

स	च	म	बु	वृ	शु	श
०४						
०८						
२०						
२४						
२०						

४६

ति॥ वक्रा इहानौ वक्रा पहनौ वक्रुषु गह्वरेषु एक एषु द्वयोर्वा गहस्थयोः॥ सत्यातिथानस्य
 सत्याचार्यस्य तेन वलोत्करोयः स एव स्वीं संहनति॥ ॥ पुनरन्येषां मते वक्रा इहाने विंश
 षमाह॥ ॥ प्राग्बत्फलानीति॥ प्राव्वत्पूर्ववत्फलानि स्वहने विद्याय कृत्वा तदेक
 तस्तेषां फलानामेकैव॥ गहसंख्यया न केयदासीयत्प्राप्तं॥ तत्र अत्र मते वालिनो गह
 स्यादुदीक्षा सो नवति॥ इत्थं इदं हनिमणि त्वजोर्मतं॥ पुनर्मतां न नमाह॥ हनयुतिरिति॥
 हनयुतिर्हने कं विहता न का गहसंख्यया यावतां गहणां हना नवन्ति तसंख्यया॥ प्रा
 प्तं यत्तदिति श्रयेन सह नो नवति॥ ततो हनाद्यत्फलं तत्र अष्टिकवीर्यवतां वनत्रादि
 चि

णवलिनोमहस्यायुर्वयिहानिः इहमास्मिन्मते॥ देवलोभुनिः निगाइति कथयति॥ ३॥
 निमाह लिप्तां भूतै निति॥ लिप्तां भूतैः कलास्व रूपैर्लगतां शैः॥ नाशिं विहोयति शेषानि॥
 दुरायेतश्चादुर्दयिं रेचनारणां महाणां पृथक्स्थं यगवर्तमानं॥ व्योमाकाशाश्चिदुपदेशः
 षट्शताधिक एकविंशतिसहस्रैः २१६०० न ज्ञेयतहरेत्। प्राप्तं यदद्वादिस्वस्वादुर्दयाहृद्यं
 एतत्क्षूरइति॥ एतत्कर्मक्षूरक्षूरगहेलगेनवर्तमाने विधेयांसो मयहस्ये गहेतास्मिन्नायु
 दायेतत्फलं चागकृते सति यत्फलं तस्या द्विविशेषं॥ एत्कर्मत्रिंशादुर्दयेन विधेयं
 पिनैसगिकैपिश्चादुर्दये पिडादुर्वत्कर्मकार्यानि सर्गादुर्वया एषाह॥ नखाइति॥
 नखाविंशतिमिताः २० शशो ०१ एकः द्वौ २ द्वावे वीतवकं नवेव द्यतिः १८ अष्टादश

श्रीः

४७

परिमिताः कृतिः २० विंशतिमिताः खवाराणां ५० पंचाशान्मिताः रविपूर्वकारणारव्यादीनां पर
मेचांशस्थानान्निरुक्ता कथितानि सौमिके ते सौमिकार्युदीयेन वर्षसंख्या वर्धमानं ॥ निज्ञाञ्च शुद्धः खवरे
विशोध्य इति प्रकारेण ॥ अत्रोदाहरणं ॥ प्रथमे रवेः ॥ स्पष्टः सूर्यः ६।०।२०।३० रूपरमो ज्ञेयानेन ०।१०।०
०।हीने जातेः ६।२।२८।३० षड्वनधिकत्वाद्यथास्थितः ॥ धरा ३८।३० लिप्तीकृतः १०५८।३० अंशकं
रतिशत्रुतेग्रहइत्यादिसंज्ञे वास्ति ॥ अत्र चक्रार्द्धज्ञानौ सूर्यगुरुबुधानां मध्ये वर्त्तनी द्यौर्बुधोतः कारणदुष्ट
एवं स्वांशं हरति ॥ स्वांशं हरत्यात्रवलोक्येय इत्युक्तत्वात् ॥ इत्यादिके ते सूर्यस्य स्पष्टायुषो लिप्ताः १०५८।३०
१६ निज्ञाद्वैः २० संगुणिताः १८१।८५।२० स्वात्तरसंवत्सरे लोचने बुद्धते २१६०० लब्धवर्षाणि ॥ ८। शेषः
८५।२० द्वादशगुणं १००६२४।० हरते लब्धमासाः ४ शेषं १४२२४।०० त्रिंशद्गुणं ५२६०२०२५।००

हरहतेलव्यं दिवस १८ शेषं १६३२०। ० षष्टिगुणं ५५२०००। ० हरहतेलव्यं घटिकाः ४५ शेषं ३२०००००
 षष्टिगुणं ४३२००००। ० हरहतेलव्यं पल्लेनि २०॥ ॥ एवं यथा संज्ञव सर्वेषां माना यलिष्यता ॥ चतुर्वि
 शाना आयुर्दीयानां मयो विशेष साधनेनियममाह ॥ अंशाल ॥ ० २ २ २ २ ५ ४ ० ऐकां ॥ ७ १ १ ० २ ५ ३ १ ० इव
 मिति ॥ अंशोद्भवं अंशायुः प्रसाध्य साधनेयं लग्नवीयात् ॥ पिंडोद्भवं पिंडायुः अर्कवीर्यात् रावि वलाधिक्यात् ॥
 नैसर्गिकं निसर्गायुः चंद्रवलात् ॥ अथाणां लग्नार्कचंद्राणां वीर्यसाम्ये

श्रीः

स	च	म	बु	वृ	शु	श
०८	००	०१	१६	१०	००	३३
०४	०३	०२	१०	१०	०१	१९
१८	२५	१३	००	३७	०१	१५
४५	४८	५३	३५	१६	४६	५३
२०	२८	४८	०६	४८	२०	३०

वलसाम्ये ॥ अंशोद्भवं अंशायुः लग्नवलेन न हन्यात् ॥ गु
 णेयत् पिंडास्वाप्ये उक्तानां वलेन गुणयेत् ॥ नैसर्गिकं निसर्गायुः चंद्र
 स्रवलेनां सर्वाणि एकीकृत्या लग्नार्कचंद्राणां वलेन केन विसर्जयेत् ॥

तत्कैसतियदाप्तं वर्षाद्यंतत्तदस्युत्सुं स्यात्तवः॥ तीतिनीलकंठादयोवदन्ति॥ ॥ अथाणोवल
 मून्येत्वेय कर्तव्यं तदाह लगेति॥ यदा लग्ना केशिनी नोवलहीनाः तदा अत्र परमायुरगोशं परमायु
 र्दार्थस्य सप्तंशं॥ सर्व एव स्वपराग्रहाददति यच्छति इति जीवशर्मगदि आयुः॥ तदानयनमाह
 ॥ ग्रह इति॥ ग्रहः स्वोच्चहीनः स्वपरमोच्चहीनः स्वोत्पद्गहीनः यद्वा शितो न्यूनः सवक्रादिशुद्धः द
 दशशितः शुद्धः॥ तागी कृतः अंशं कृतः कुवद तु नागौ हितो गुणितः वेदखा द्वै वितक्तः एवं दिनाद्यमायु
 र्भवति॥ अहोत्य इति॥ अहोत्यदिनेत्यः रमरा मोद्गतेत्यस्त्रिंश ३० इत्येत्तः मासाः सवन्ति। पतंगौ द्वौ दशभि
 १२०० तेत्यो मासेत्यः तदेष्टाः तस्यायुषोद्वा वर्षाणि सवन्ति॥ सव अन्यः चक्राद्वा हान्यादिकः विधिः पिंड
 युवकार्याः॥ अत्रोदाहरणं॥ प्रथमं सूर्यस्य स्यात्ग्रहः ६७/२०/३० तिनिः ५१/२०/३० यद्वा शुनत्वा

च्यपरमोच्चनानेत ०१०॥०॥०॥ तिनः ५॥३॥२०॥३० षड्दृष्ट्यूनत्वात् द्वादशशितमुद्र ॥६॥२॥३॥३॥ अंश
 रुत १२२॥३६॥३० अंशकंदरतिशत्रुप्रह इत्यादि संज्ञां नामि ॥ अत्र च त्रैद्विद नौ सूर्य गुरु बुध ग्रहानां मध्ये
 लिख्यो बुधः तः कारणाद्बुध एव स्वांशं हरति ॥ स्वांशं हरत्या त्रवलोक्त इति न्यायात् ॥ इत्यादि कृते सूर्य
 स्य स्य आयुषोश ॥ १५०॥५६॥१६ कुवेदतु नागो ह ८६४१ हतः १३०४६८५॥२३॥१६ वेदषादौ ५०४ विसं
 लब्धदिनाद्यमायुः २५८८॥३८॥४१ अहोस्यः खरामे ३० हते स्यः लब्धमासाः ८६१८॥३८॥४१ ऐस्यमासे स्य
 द्वादश हते लब्धं वर्षाणि ०७॥२॥८॥३८॥४१ एवं सर्वं धामानीय लिख्यते ॥ अथायुर्दीविना अयरेषु सर्व
 षु आयुर्दीयेषु लग्नायुर्दीयसाधनमाह ॥ आयुष्विति ॥ आयुषु आयुर्दीयेषु एतेषु पिंडायुर्दीयाद्वेषु
 अवलाद्यु लब्धालम्बे अवलोरायात् विदयत्य त्वा कृतलिखितकलादिशयात् ततो यत् अहपूर्वकं

फलंतद्विलगनायुषोऽजोऽयम॥

लग्नं ० १ २ ३ राशयो न स

४४ ३ दिशत्याप्तं तं लब्धं व

४८६ १० हरहते लब्धं मासाः २

हरहते लब्धं दिवसाः १२ शेषं १८० १०

ष्टिगुणं ० हरहते लब्धं पलानि १० वर्षादि २ १२ १२ ५४ ० ॥

कयो रिति । लग्नार्कयोः लग्नसूर्ययोः । अर्कशशिनोः । लग्नचंद्रयोर्वीर्यसाम्यं ।

तयोः आयुर्वीर्यादायुषीतयोः तयोः तदायुषोऽंशपिंडाययोः पिंडनेसगिकयोः अंशनेसगिकयोः

स	च	म	बु	र	शु	श
०						
०२						
०८						
३६						
४१						

विलगनायुर्निमित्तं ॥ उदाहरणं ॥

शिशंशादिकं च तल्लिप्ति कं जातं

कीर्ति ॥ २ शेषं ४० ३० द्वादशगुणं

शेषं ८६० त्रिशद्विगुणं २५८० १०

हरहते लब्धं घटिकाः ५४ शेषं ० ४

ष्टिगुणं ० हरहते लब्धं पलानि १० वर्षादि २ १२ १२ ५४ ० ॥

कयो रिति । लग्नार्कयोः लग्नसूर्ययोः । अर्कशशिनोः । लग्नचंद्रयोर्वीर्यसाम्यं ।

तयोः आयुर्वीर्यादायुषीतयोः तयोः तदायुषोऽंशपिंडाययोः पिंडनेसगिकयोः अंशनेसगिकयोः

श्रीः

एकदलं एकार्द्धं कीदृशोऽसुरं आयुःकुन्तं ॥ अत्र संज्ञा नास्ति तथापि इदं **द्वयार्थं लिख्यते**
तद्यथा सूर्यस्या ॥ अर्कं लग्नार्थं लसाये इदं आयुः ॥ आयुर्दाया ध्यायमुपसंहरति ॥ येषामि काम
निरतो ॥ **सुगमं ॥** ॥ यथापइति इदमपि सुगमं ॥ **इति कल्पान क्रितकल्पान कारीनाम इत्याय**
दाया ध्यायः ॥ ॥ ॥ ॥ **अथ रिषा ध्यायोच्चारयायेत ॥** ॥ सर्वर्षिर्षि ॥ इन्मनि इन्मसमये
रिष्योगा रिष्यु कर्त्तारयोगाः गणिता गतंगति ॥ तत्रोक्तं आयुर्न स्यात् ॥ रिष्युत्तंगं दायुः स्यात् ॥ अ
थ रिष्युत्तंगे सति अयं निर्णयो विधायते ॥ यादिति ॥ यत्तस्मिन्साप्सुत्तफलं नराद्वलं इष्युगुणितं षड्वले
क्यांतरं ॥ रिष्युत्तंगं करवेद्योः रिष्युत्तंगोत्पादकग्रहयोः सैकवर्गदत्तहृत्चतुर्त्तर्त्त ॥ सप्तशक
शशिसंज्ञकां तदद्वलं तदद्विशेषवर्गजं सवति ॥ सादिचर्गपतिवीर्यसंगुणं राश्यादिचर्गस्वामिवत्

५०

गुणं अरिष्टकारिणोऽनिष्टकर्तुर्वलंभवति॥रिष्टकर्तुर्वलंभवति॥रिष्टकर्तुर्वलंभवति॥रिष्टकर्तुर्वलंभवति॥ ॥
सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥ सप्तवर्गजं॥
ति॥ शुभाशुभत्वं शुभत्वं मशुभत्वं वहितत्वं मित्रशत्रुत्वं गादिनीचां तसाक्यत्वं॥ उच्चादिनीचापं
र्यं तमाश्रयत्वं रिष्टशतंगेश्वरयोः रिष्टसंगकर्त्रीः विचिंत्यं विचारनीयं॥ समानवर्गाराधादि
वर्गादिभ्यश्चलेष्येते अत्र एवं क्रियमाणे चेद्विद्वत्कर्तुर्वलोत्कटत्वं तद्विरिष्टमनिष्टमेव॥ संगप्रसो
तागकर्तुश्चेद्वलोत्कटत्वं एविरिष्टसंगएव॥ सामनताग्रामपितयोवात्सलसाम्येरिरिष्टमनिष्ट
मेव॥ अस्योदाहरणं॥ ॥ अत्रारिष्टकर्ताशुक्रः॥ संगकर्तागुरुः॥ शुक्रस्यष्टकषुगुणितषड्वले
कंपातरं॥ ३॥ १०॥ ३३॥ अशुभावशिष्टं॥ गुरोरिष्टकषुगुणितषड्वलेकंपातरं॥ ३॥ ५६॥ ४८॥ अशुभाव

शिशुं॥ सैकवर्ग ४ हृत् द्वसंज्ञं भवति॥ सादिर्वापति वीर्यः गुणितं रिष्टकर्तुं सादिप्राते गुणितं रिष्टकर्तुं तुर्व
 लं॥ ॥ रिष्टकर्तुः॥ रिष्टकर्तुः॥ ॥

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
००	००	००	००	००	००	००
४	२३	२३	२३	२३	२३	२३
३८	४८	४८	४८	४८	४८	४८

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
००	००	००	००	००	००	००
५८	२८	२८	२८	२८	२८	२८
१२	३८	३८	३८	३८	३८	३८

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
०४	०२	०२	०२	०२	०२	०२
७	३१	२८	४८	२८	४८	२८
११	०४	०२	०४	०२	०४	०२

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
०६	०४	०३	०२	०२	०३	०३
४	०४	२८	३८	३३	२८	२८
२८	४२	२३	२८	२८	२३	२३

रिष्टकर्तुः॥ ॥

विष्टकर्तुः॥ ॥

अतः परं समानवर्गं त समानवर्गा द्विरिलभ्यते॥ विश्लेषिते जाते
 रिष्टकर्तुर्वलपिक्यात् रिष्टसंगः॥ ॥ इति कल्याणत्रातक

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
००	००	००	००	००	००	००
००	००	००	००	००	००	००
००	००	३४	००	००	००	००

ग	हो	ड	स	ना	दा	त्रि
०२	०१	००	०१	०१	००	०१
४	३३	००	००	००	४०	००
२३	३८	००	००	२१	१८	२१

५१

ल्यभकारीनामरिषाद्याः ॥ अथ दशापाकाद्यायोवाख्यायेत ॥ तत्प्रयोजनमाह ॥ अंतर्दशाप्र
 रतिर्देवतीष्विति ॥ सुयमं ॥ ॥ प्राकेंद्रादशद्येत्परस्य लग्नदित्याहुः पानामेतावत्पर्यंतं सुगमं ॥ ॥ प
 र्वमिति ॥ पूर्वप्रथ

पुवन्यं
००
३५

 मविलग्नस्य लग्नस्य दशाग्रदा स्यात्तावदेव यत्र तोविशोद्भ्यः यस्मिन्ता
 वेग्रहस्तवतितमि

००
३५

 तर्थाः ॥ शेषे अवशिष्टं तावातरसागरखंडात्तद्यथासंज्ञवत्तावांतराद्वातरवि
 शोद्भ्यः वीर्येणानि हन्याद्वात्तारांशोद्भविता जितं तत्तत्तद्दशाक्रमेण वीर्यमुदाहरति
 ॥ तावादिभुक्ते पिहिरवेवरेन्द्रे प्राग्वलं पाकविधौ दशाविधौ प्रसाद्यां कर्तव्यां केंद्रादिगानां ग्रहाणां बल
 नितद्वत्पूर्ववत्प्रसाद्यानि ॥ हिनिश्चयेन यस्य अधिकं स्वचारिणस्तस्य दशा अग्रतः प्रथमतः स्यात्
 अंतर्दशावाविदशाङ्क्याव ॥ अत्र अंशा यदीयं दाहणं ॥ प्रथमसूर्यस्य ॥ पूर्वविलग्नस्य दशासंज्ञा

यदास्याद्भवंतदाखेवरतोविशेद्भ्य इत्युक्तत्वात् सप्तमस्मावोस्थितः सूर्योऽतः कारणात् सप्तः । सा सूर्यात्तु
 द्वे जातः ॥ ०१०१०१० अद्यंशेषः तावांतरं तागरवडादस्मात् ०११३।४८।२२ संशोद्वासंशोदिते जातं ॥ १४।४८।२२
 वीर्येनानेन ६।२०।३६ गुणयेत् ८७।३४।३६ तावांतराशोर्द्वा १३।४८।२२ विज्ञाजिते प्रीतं मिदं ६।२०।३६ दशाव
 क्रमेवीर्यमुदाहरंत्याचार्याः ॥ एवं सर्वेषां ज्ञतव्यं आद्यादेशेति ॥ आद्यादशावेद्यदिसवितुः सूर्यस्य विद्योऽंशं

श्रीः

स	व	म	कु	र	शु	श
०६						
२०						
३६						

इस्य वीतर्द्धवलं संस्कृतमेव इष्टकषु गुणितषडुल्लेख्यं ॥ तस्मैव वेदोद्भू
 तं चतुर्भुजं रश्मि वलं रवति ॥ तद्वद्वं अन्येषु वर्गेषु होदादिषु नि
 येषं स्थाप्यं ॥ स्ववर्गानां स्ववर्गस्वामिनां वलैः यथाक्रमं गुणयेत् ॥ तत
 वरिवलमाहुर्वदन्ति ॥ प्राक्कृपाकनाद्यो दशानाथः प्रहोऽतर्द्धशानाथः तयोऽथवतां ग्रहाणां साम्यं इह वलस

५२

यनेतेत्यपरस्परं वीवर्तविशोद्धो॥ अवशिष्टं दशाक्रमे भार्यावलङ्गमदुः॥
 ॥ यस्य अधिकं वीर्यं इह शिष्टं तस्य अंतरजा दशावाच्यं **अत्रोदाहरणम्**
 प्रथमं सूर्य इष्टकष्टगुणितषड्वलैक्योत्तरं **४१४३॥** चतुर्सेतं १११०१२६
 रयि। वत्सं सवति। तद्विः॥ **३५१३** वर्गयष्टुस्ववर्गपातांगुणयेद्वलैस्तगुणिते जातं सूर्यस्यवलं॥ ॥
॥ रवेः॥

ग	ह	ड	स	ना	दा	त्रिं
०१	००	०५	००	००	००	००
१०	३५	३५	३५	३५	३५	३५
२६	१३	१३	१३	१३	१३	१३

॥ तौमस्य ॥

स	स्व	स	अमि	सं	म	स
ग	ह	ड	सा	ना	दा	त्रिं
०८	०३	०४	०३	०३	०३	०३
०४	४३	०२	०२	३५	३५	०६
४८	२३	२४	४४	५६	५६	११

मि	स्व	स	मि	मि	स	म्य
ग	ह	ड	सा	ना	दा	त्रिं
०३	०४	०३	०२	०२	०३	०३
०८	४२	१०	०६	३८	५८	५४
१८	३०	४४	०३	०७	५६	५८

स	स	स्व	स्व	मि	मि	मि
ग	ह	ड	स	ना	दा	त्रिं
०५	०३	०२	०२	०२	०२	०२
५७	३१	५८	१२	१५	५६	५६
०७	३८	३४	११	१०	१२	१२

श्री	स	मि	मि	मि	मि	मि
स	स्व	ल	अ	स	म	स
८	हो	डे	स	ना	दा	त्रि
०३	०१	०१	०१	०१	०१	०१
४५	४३	२६	२६	२६	२६	२६
११	४४	३१	३१	३१	२१	२१

श	स	अस	मि	मि	अस	अस
मि	स्व	ल	मि	मि	ल	अस
८	हो	डे	सा	ना	दा	त्रि
०६	०४	०३	०२	०२	०३	०३
४७	०४	२६	३६	३३	२६	२६
१८	४२	२४	२८	३६	२४	२४

मि	स	अस	अस	अस	अस	अस
स	स्व	ल	स्व	मि	मि	मि
८	हो	डे	ल	ना	दा	त्रि
३	०४	०२	०२	०२	०२	०२
७	३१	२६	४६	२६	४६	२६
१०	०५	०२	०४	०४	०४	०२

स	स	ल	स	स	ल	ल
८	हो	डे	ल	ना	दा	त्रि
००	००	००	००	००	००	००
३६	३१	१८	२६	३१	१८	२६
५७	५०	५८	२०	५०	५८	२०

श्रीः

प्राक्प्राक्कनाथग्रहयोर्ग्रहाणां यावता यावत्संख्या कानां मित्रादि मित्रादिना वर्गसाम्यं ते स्यः परस्परं व
 लेविशो ~~अलिष्यते~~ ॥ सूर्यप्रतिवन्दादीनां वरस्यैव वर्गा विंशो घनः ॥ अतर्देशादिवेसागमादु ॥
 अर्द्धमेकगृहगदिति ॥ अर्द्धदत्तं एकगृहगः एकसावस्थः अर्द्धमेकगृहग इत्यत्र एकवचनस्याप्रथमं

द्वद्वषुग्रहेषु एकतावस्थेषु एकएववर्ती अंतर्दिशादिपक्षकोत्तवति ॥ तद्यथा ॥ त्रिकोणगः नवपंच
 मस्यः त्र्यंशं तृतीयांशं असंग्रहगः सप्तमं तावस्यः स्वरंशं सप्तमांशं पादं चतुर्थंशं अत्रांर्दिशादिवि
 तागोचतुरस्त्रसंस्थः

च	म	बु	द	सु	श
००	१३	१३	१६	१६	००
१६	५२	०८	३३	४२	५२
२५	१३	१५	५८	५८	१०

चतुर्थाष्टमस्यः पात्रयतिनिर्देशः स्वकीयेः
 फलग्रहैः ॥ अस्य प्रंक
 कानामर्द्धादिदानां सम
 ता अंशानामेकैकनतताः एतयक् प्रकाः स्युस्वस्ववर्षादिगुणितः ॥ अत्रोदाहरणं यथा पात्तमेवा
 लिख्यते ॥ ॥

द्विदांसमत्येकतेजातं॥

अ	ए	त	र	अ	व	व
०१	०१	०१	०१	०१	०१	०१
०१	०२	०३	०३	०३	०४	०४

८४	४२	२८	२८	१२	२१	२१
८४	८४	८४	८४	८४	८४	८४

८४	४२	२८	२८	१२	२१	२१
----	----	----	----	----	----	----

श्रीः॥

द्विदांविनाशेकतेजातंतेषामेकं
 शाःस्वस्वसमाविनिष्ठाःस्तस्ववर्षदिगुणिताःनिज्ञेकेनानेन२३६
 दृशापादेनअंतर्दृशाद्याः॥४॥ यथात्रजानकेरवेमुख्यदशायामंतर्दृशाविज्ञागाः॥ अंतर्दृशाविज्ञागमा
 मुक्ताअन्यामां व्यवस्थामाह॥ अंतर्दृशा इति॥ अंतर्दृशास्यएवंविदाशाप्तवन्ति॥ तास्यस्तथैवउपदशासव

५४

न्ति॥ प्रत्यहं सो सति सुगमं॥॥ **अथ दशादि प्रवेशमाह॥॥** जन्मकालेति॥ जन्मकालकालिजातवत्स
 रो न्यन्तमध्यमरवो समंडलो जन्मकालसमय कालि संवत्संरमाधितमध्यकोर्क समंडले सवत्स
 इहोस्मिन्नरवो निक्षिपेत्तत्रोययेत्॥ देशत्यन्तवर्षादिनियो जयेत्॥ तादृशेति॥ तादृशो जवति तास्करे
 यदा ह्यसो नोयदा रविर्न वति मध्यमः तदा परदृशा अपरदशा तदा जवेत्॥ इतः परं दिनगणेऽहर्गणो नुप
 ततस्त्रै राशिका रवे वराः ग्रहाः सविकला रसपुच्छा र अहर्गणा रसाद्याः॥ **अनुयात प्रकारमाह॥॥** यु
 गार्कचक्रै रिति॥ युगार्कचक्रै र्युगरवि तगणैः युर्गसूर्य सा वनः यदि द्युपिंडः समवायते तदा दशा प्रवे
 शोद्भवसूर्यमंडलेः दशा प्रवेश समयो त्यन्तसूर्यत्रै सतां शलि प्राप्तिः सपुच्छः अवकः शप्येत्॥ **सविकला**

दिति ॥ इति अनेन प्रकारेण सविते कलात्सपुष्पात्सिद्धदिनव्रजात्सिद्धाद्वर्गाणात् ॥ कथितं तत्र
 विष्टेः उक्तं तत्र प्रकारात् ॥ खेचरात्ग्रहान्स्फुटं तैत्तरान्स्वरात्सुदयं च कुरु ॥ निजैः
 निजदेशीयलग्नमानैः ॥ ततः तस्मात्खग्रात् अत्र दशाप्रवेशाविचिंतयेत् विवरयेत् ॥ **दशापति**
रि ॥ स्वकीयदशापतिः दशादिपतिर्लग्नगतः मूर्त्तिस्थः त्रिषद्वैशेकादशागः उपचयस्यः लग्नात् ॥ त
 त्सप्तवर्गः त्र्यादिवर्गस्थितः तत्सुहृन्मित्रं लोके यदा जयति तदा मुत्तदा दशा स्यात् ॥ अथ वा युजे शु
 रग्रहयुक्ते लोके ॥ यावन्तीति वर्षाणि यावत्परिमितवर्षादि निम्ना दशातिष्ठति तावत्क्रमात् अत्र
 दशापतिः सः ॥ यत्र ग्रहसिद्ध्यनेतदुवन्नात् तत्स्थानात् विष्टोऽष्टाद्विस्थितः सकाशात् शुभाशुभफ

५५

